№ 28 (3769)

9 красавіка 2013 г.
Выдаецца з ліпеня 1995 г.
на беларускай
і рускай мовах

Выдавец:
УП «Народная Воля».
Кошт — свабодны.

www.nv-online.info

Народная Воля

На прастор, на шырокі разлог
Выхадзі, мой народ, грамадою...

Якуб КОЛАС

Да ўвагі!
Хто хоча набываць газету ў офісе рэдакцыі — чакаем!

АФІЦЫЙНА

19 красавіка Аляксандр Лукашэнка звернецца да парламента і народа

На 19 красавіка запланавана традыцыйнае выступленне Аляксандра Лукашэнкі ў Авальнай зале з пасланнем да парламента і беларускага народа.

Гэтая дата зафіксавана ў графіку работы Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Беларусі на красавік 2013 года.

Нагадаем, што ў сваім штогадовым звароце кіраўнік дзяржавы падводзіць вынікі развіцця краіны за 12 мінулых месяцаў, а таксама ставіць задачы перад органамі дзяржаўнай улады на бліжэйшую перспектыву. Па традыцыі завяршаецца гэтая сустрэча адказамі прэзідэнта на пытанні парламентарыяў.

Для цяперашняга складу Нацыянальнага сходу гэта будзе першая сустрэча з кіраўніком дзяржавы ў такім фармаце. Аднак ці адважацца заканадаўцы пытацца пра тое, што сапраўды хвалюе краіну?

«Народная Воля» пацікавілася ў вядомых у нашай краіне людзей, якое пытанне яны задалі б Аляксандру Лукашэнку, калі б у іх была такая магчымасць?

Валянціна Аліневіч, маці палітвязня Ігара Аліневіча:

— Я спытала б у яго: што ён думае наконт неабходнасці пабудовы ў Беларусі прававой дзяржавы? Як ён сабе яе ўяўляе, ведаючы расповеды людзей пра парадкі ў СІЗА, пра тое, што людзей збіваюць у міліцыі, якімі сродкамі карыстаюцца для "раскрыцця" крымінальных спраў, як адбываюцца "справядлівыя" суды, што пытанне пра тры галіны ўлады выклікае ў лепшым выпадку ўсмешкі?.. Гэта ўсё, на яго думку, упісваецца ў паняцце прававой краіны? Ці мы можам ужываць выраз аднаго фермера: "Узровень трызнення ў нашай краіне перавышае ўзровень рэальнасці"?

Аляксандр Ярашук, лідар Беларускага кангрэса дэмакратычных прафсаюзаў:

— Якія праблемы вырашыў Дэкрэт №9 "Аб дадатковых мерах па развіцці дрэваапрацоўчай прамысловасці", які ўвёў у нашай еўрапейскай краіне прымусовую працу? Навошта было так ганьбіць сябе на ўвесь свет?

Васіль Зданюк, галоўны рэдактар газеты "Свободные новости плюс":

— Я б задаў пытане, якое задае амаль 80% нашых чытачоў: "Колькі будзе працягвацца рост цэн? Ці мы спрабуем дагнаць і перагнаць увесь свет па цэнах? Раней ішла гаворка, што трэба зраўняць цэны з расійскімі. Выраўнялі, нават па некаторых паказчыках і перагналі, за выключэннем ЖКГ ці там нейкіх цырульніцкіх паслуг і малочных прадуктаў. Дзе ж мяжа росту цэн? Ці ёсць яна ўвогуле? Дзяржава папаўняе такім чынам бюджэт за кошт насельніцтва, але ж гэта не можа працягвацца бясконца.

Алег Стахаевіч, лідар незалежнага прафсаюза, які быў звольнены з прадпрыемства "Граніт":

— Што перашкаджае кіраўніцтву Беларусі пачаць думаць катэгорыямі поспеху краіны і дзяржавы? Гісторыя даказала, што не можа быць паспяховай краіна, пабудаваная на падаўленні асобы, на самападмане. Чаму ж мы спрабуем зноў і зноў абвергнуць гістарычны вопыт свету.

Сяргей Калякін, старшыня Беларускай партыі левых "Справядлівы свет":

— Я раней меў магчымасць задаваць пытанні Аляксандру Лукашэнку і ніводнага разу не пачуў ад яго канкрэтнага адказу. Таму я ўвогуле не бачу сэнсу задаваць гэтаму чалавеку якое б то ні было пытанне. Ён ніколі не адказвае па сутнасці. Калі ён нешта кажа, то гэта не адпавядае рэчаіснасці. А слухаць нейкія опусы няма жадання.

Любоў ЛУНЁВА.

СУСЕДЗІ

У Беларусь едзе міністр замежных спраў Латвіі

10 красавіка ў Віцебску адбудзецца сустрэча міністраў замежных спраў Беларусі і Латвіі Уладзіміра Макея і Эдгарса Рынкевічса.

Як паведамляе прэс-служба беларускага МЗС, кіраўнікі знешнепалітычных ведамстваў плануюць абмеркаваць "увесь спектр актуальных пытанняў, якія тычацца развіцця беларуска-латвійскага супрацоўніцтва ў палітычнай, гандлёва-эканамічнай і гуманітарнай галінах, а таксама ўзаемадзеянне па лініі Беларусь—ЕС".

Акрамя таго, бакі разгледзяць вынікі рэалізацыі міжурадавага пагаднення аб спрошчаным парадку ўзаемных паездак жыхароў прыгранічных тэрыторый Беларусі і Латвіі, якое набыло моц 1 лютага 2012 года. У межах візіту плануецца падпісанне дагавора аб рэжыме дзяржаўнай мяжы.

Праўда, даўно не сакрэт, што без вызвалення палітвязняў Беларусь не мае ніякіх шанцаў на наладжванне стасункаў як з Латвіяй канкрэтна, так і з Еўрасаюзам у цэлым. Таму эксперты чакаюць, што латвійскі міністр у чарговы раз будзе прыспешваць беларускі бок у рашэнні зняць гэтае пытанне з парадку дня ў адносінах з Еўропай. Некаторыя чакаюць, што палітвязні могуць быць памілаваны ўжо на Пасху. Так, былы кандыдат у прэзідэнты і былы палітвязень Аляксандр Казулін мяркуе, што "вызваленне адбудзецца ўлетку альбо ўжо ў маі".

Ігар МАРОЗАЎ.

АКЦЫЯ

Заяўку на «Чарнобыльскі Шлях» перадалі ў Мінгарвыканкам

Арганізатары просяць дазволу сабрацца 26 красавіка ў 18.00 на пляцоўцы каля кінатэатра "Кастрычнік".

Пад заявай падпісаліся прадстаўнікі Аб'яднанай грамадзянскай партыі Зміцер Кавалгін, грамадскага аб'яднання "Экадом" Таццяна Новікава, аргкамітэта па стварэнні партыі "Беларуская хрысціянская дэмакратыя" Дзяніс Садоўскі, Партыі БНФ Рыгор Кастусёў і Беларускай сацыял-дэмакратычнай партыі (Грамада) Анатоль Сідарэвіч.

Плануецца, што шэсце пачнецца ад кінатэатра "Кастрычнік" па праспекце Незалежнасці, потым вуліцай Сурганава да парку Дружбы народаў, дзе плануецца правесці мітынг. Плануецца, што адтуль людзі пойдуць да памятнага знака ахвярам Чарнобыльскай катастрофы, запаляць там свечкі і ўскладуць кветкі. Для правядзення шэсця арганізатары просяць вызваліць адну паласу праезнай часткі і забяспечыць магчымасць выкарыстання гукаўзмацняльнай апаратуры на мітынгу ў парку.

"Чарнобыльскі Шлях" упершыню адбыўся ў 1988 годзе. Былі памятныя даты, калі ўдзельнікаў шэсця збівалі, затрымлівалі, каралі арыштамі і штрафамі. У 2011 годзе ўлады забаранілі правядзенне вулічнага шэсця. Сёлета арганізатары шэсця спадзяюцца, што дазвол атрымаюць.

Любоў ЛУНЁВА.

УЧОРА

Аголеныя дамы спадабаліся Пуціну і не спадабаліся ягонай ахове

Актывісткі руху FEMEN зладзілі ў Гановеры акцыю падчас наведвання яе Уладзімірам Пуціным і Ангелай Меркель.

Калі палітыкі стаялі ля стэнда кампаніі "Фольксваген", дзяўчаты выбеглі з-за агароджы, скінулі частку вопраткі і пачалі выкрыкваць на адрас кіраўніка Расіі нецэнзурныя заклікі. Гэтыя ж заклікі былі прадубліраваны ў іх на целах. Дзяўчат спынялі ахоўнікі, якія моцна перапалохаліся.

Сам Уладзімір Пуцін сказаў, што дзяўчаты і іхняя акцыя яму спадабаліся, але іхніх лозунгаў ён не расчуў. Сапраўды, фота засведчылі, што і Пуціна, і Меркель "голая акцыя" заспела знянацку. Тым не менш Ангела Меркель прызнала права жанчын на выказванне свайго пратэсту і сваіх поглядаў. Праўда, форма гэтага пратэсту ёй, канцлеру Германіі, не спадабалася.

У любым выпадку ўжо зразумела, што ніякага сур'ёзнага пакарання ўкраінскія дзяўчаты не панясуць. А ў нас бы, не выключана, і страляць пачалі...

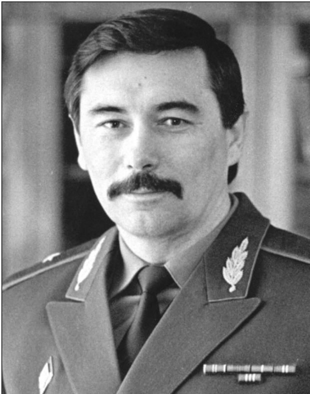

ГРОМКОЕ ДЕЛО

Дело Юрия Захаренко: 14 лет неизвестности

Расследование по делу исчезновения экс-министра внутренних дел Юрия Захаренко снова продлили.

В начале мая будет 14 лет, как пропал Захаренко, а окончательного ответа на вопрос, что случилось с Юрием Николаевичем и какими были последние минуты его жизни, как не было, так и нет.

За эти годы расследованием дела Захаренко занимались четыре следователя — **Светлана Байкова** (1999—2000), **Владимир Чумаченко** (2000—2003), **Сергей Кухаренок** (2003—2008) и **Юрий Варавко** (2008 — по настоящее время). Их судьбы, кстати, тоже сложились по-разному. Кто-то еще работает следователем, кто-то ушел из следствия, а кто-то сменил сферу деятельности. Некоторые следователи встречались с родственниками и представителями семьи Захаренко, другие таких встреч всячески избегали. И почти все присылали сухие отписки.

— Мы вместе с женой Захаренко и его матерью на протяжении всего периода расследования подали больше 15 ходатайств и жалоб о предоставлении полной информации о ходе расследования уголовного дела, — рассказывает юрист Олег Волчек. — *В указанных процессуальных документах мы прилагали информацию, полученную в ходе работы Общественной комиссии по розыску Юрия Захаренко, просили провести следственные действия по установлению лиц, которые могли быть причастны к данному преступлению.*

За эти годы мы получили более 35 ответов от следователей. Все писали, что следствие ведется, а о его результатах нам сообщат после окончания предварительного расследования. До настоящего времени нам не представили никакого промежуточного ответа, в котором указывалось бы, кто был допрошен в качестве подозреваемых, какие версии отрабатывались и какие проводились следственные действия по объективному расследованию всех возможных версий.

По словам Олега Волчека, с момента возбуждения уголовного дела следствие по делу Захаренко приостанавливалось только один раз — с 17 января по 24 июня 2003 года, а все остальное время следователи якобы проводили следственную работу.

— Сегодня дело Захаренко ведет начальник отдела методического обеспечения предварительного следствия Следственного комитета Республики Беларусь подполковник юстиции Ю.В.Варавко, — говорит Волчек. *— Недавно я как представитель семьи Захаренко получил уведомление о том, что предварительное следствие снова продлено до 24 июня 2013 года с традиционной припиской — "о результатах расследования будет сообщено дополнительно". Поэтому можно сказать, что семья экс-министра внутренних дел находится в полном неведении по поводу того, как ищут Захаренко.*

Напомним, что жена, две дочери и внуки Юрия Захаренко по-прежнему живут в Германии. А мать Ульяна Григорьевна в следующем году будет отмечать 90-летие.

— Пусть Бог даст ей силы держаться, — говорит Олег Волчек, который периодически наведывается в гости к Ульяне Григорьевне.

Марина КОКТЫШ.

ПРАТЭСТ

Капкан

Грамадзянка Польшчы, якую не выпускаюць з Беларусі, аб'явіла галадоўку

Грамадзянка Польшчы Тэрэса Стшэлец, якая больш за месяц не можа выехаць з Беларусі, у панядзелак абвясціла галадоўку. Пра гэта "Польскаму радыё" паведаміў яе муж Яраслаў Стшэлец. Жанчына скардзіцца на беспадстаўнае затрыманне ў Беларусі і бяздзеянне ўлад Польшчы. Ліст з інфармацыяй пра пачатак галадоўкі яна перадала ў Консульства Польшчы ў Брэсце.

Гісторыя пані Тэрэсы сапраўды скандальная і нават для нашай рэчаіснасці неверагодная.

Летась жыхарка мястэчка Артэле Крулеўске, што пад Люблінам, на сваім аўтамабілі паехала на экскурсію ў Мінск. У Беларусі яе машына сапсавалася, і яна пакінула яе ў аўтамеханіка. Машынай без згоды спадарыні Тэрэсы і яе ведама скарыстаўся сын аўтамеханіка, якога затрымала міліцыя.

Машыну канфіскавалі, перадалі ў склад на мытню. У студзені адбыўся суд, які вырашыў, што аўто павінна быць перададзена ўладальніцы. Але праблема ў тым, што яшчэ да пачатку судовага працэсу мытнікі прадалі машыну Тэрэсы Стшэлец. Цяпер мытня згодна вярнуць грамадзянцы Польшчы грошы за гэты аўтамабіль, але паралельна на гэтую ж машыну налічыла ёй высокую мыту і падаткі. Пані Тэрэса адмовілася плаціць гэтыя грошы, бо лічыць, што ні ў чым перад беларускай дзяржавай не вінаватая. Наадварот, толькі пацярпела па гэты бок мяжы. У выніку беларускі бок ануляваў ёй візу і не выпускае з Беларусі.

ЗЯМЛЯ І ЛЮДЗІ

А дзе ж той выхад? Дзе збавенне...

Коласаўскія радкі тут невыпадковыя. Чаму?.. Па вяртанні ў Мінск са Століншчыны і пад уражаннем вясковага сходу, на якім прысутнічаў, наўскід адгортваю старонку бессмяротнай "Новай зямлі" і чытаю як не прарочае — фантастычна перакінутае з мінуўшчыны ў сучаснае:

А дзе ж той выхад? дзе збавенне
З няволі цяжкай, з паланення?
Адзін ён ёсць: зямля, зямля,
Свой пэўны кут, свая ралля:
То — наймацнейшая аснова...

Дык што паклікала ў няблізкі свет, у "агурковую сталіцу" Беларусі, апетую рознымі СМІ? Паклікалі месцічы на вясковы сход... То чаму і не паехаць і не падзівіцца на зямны рай: там жа "людыны" — у Альшанах і Вялікім Малешаве — пачуваюцца заможна і сытна, у суладдзі з верай хрысціянскаю, з традыцыямі продкаў. Якраз на Століншчыне — паміж пустак-балот беларускай зямлі — захавана (як нідзе!) сапраўдная пяшчота і ласка да зямлі-карміцелькі, крэўная аддана́сць ёй "да магілы"... Паўсюль (які рэгіён ні вазьмі, нават усю астатнюю Брэстчыну) вёскі паміраюць ці ўжо аддалі Богу душу, а тут — нібыта Эдэм: закладваюцца новыя сады, цяплліцы-парнікі, узводзяцца сядзібы на ўзор еўрапейскіх; тут штогадова нараджаецца столькі маладых сямей і дзетак, што "дэмаграфічны мінус" краіны пачынае хістацца. Толькі ў вёсцы Альшаны больш за восем тысяч жыхароў, ды яшчэ ў Вялікім Малешаве — блізу дзвюх тысяч... Але самае кідкае нават не гэта: малешава-альшанскія сягнулі ўперад не толькі і не столькі ў багацці, колькі... у самапавазе, у годнасці сваёй, самадастатковасці. Некалі продкі цяперашніх вяскоўцаў казалі пра сябе няйначай як "палешукі мы, а не людзі...", а цяпер нашчадкі іх могуць даць фору тым, што жывуць у прысталічнай вобласці: не хаваюць праўдуматку ў кішэнях, не саромеюцца выказаць яе "вертыкальшчыкам" любога ўзроўню, гнуць сваё права на зямлю і ўласнае гаспадарства. І пры гэтым — ніякай зласлівасці ці непрымірымасці да апанентаў, наадварот — імкненне паразумецца, дасягнуць разумнага кансэнсусу. Увогуле — мо на генным узроўні — у тутэйшага жыхарства захавана не толькі зайздросная працавітасць, але і першародная людскасць, якая часам праяўляецца... у святой наіўнасці і даверлівасці. Вялікамалешаўскага ці альшанскага гаспадара-ўласніка нельга застрашыць, ні тым больш сагнуць у рог, затое можна... абдурыць. І тым умела карыстаюцца начальнікі — што мясцовыя, што губернскія, што на самым версе...

На сход!

Як «пагутарылі» з прэзідэнтам

Летась у "агурковую Меку" — у самыя Альшаны — прыбыў на сваім "гелікоптары" сам Лукашэнка. Відаць, наспела, бо ў самай вялікай беларускай вёсцы Альшаны амаль 80% жыхароў... беспрацоўныя. Але — во дзіва! — жывуць лепш за цяперашніх "калгаснікаў" — такая, разумееш, загагуліна... Канечне, дзіва, канечне, трэба ва ўсім разабрацца: выслухаць тутэйшы народ, скіраваць энергію мас у правільным кірунку і ўсё такое. Памагчы, да прыкладу, мясцовым фермерам, розным іншым землеўласнікам. Першай асобе стала вядома, бачыце, што мясцовых тавараўвытворцаў крыўдзяць... расійскія аптавікі. На тую сустрэчу дужа спадзяваліся не толькі фермеры, але і зусім дробны люд, тыя, хто займаецца вырошчваннем агародніны на прысядзібных участках ды розных "цяплічных выселках". З таго і жывуць месцічы... Агуркамі, капустай, памідорамі тут займаліся яшчэ пры камуністычных Саветах, дармо што была забарона на продаж уласнай прадукцыі. А як рэжым ляснуўся, то палягчэла — усе адразу разбегліся з таго калгаса: хто (як браты Грыбы) пайшоў у фермеры, а хто "легалізаваў" сямейны агурковы бізнес... Прыватная ініцыятыва, прадпрымальнасць учарашніх калгаснікаў так папёрлі, што сюды пачалі з'язджацца на работу з іншых месцаў — з Жыткавічаў, Пінска, Століна, нават з Украіны... А "зялёная" прадукцыя альшанцаў-малешаўцаў запаланіла Маскву, Санкт-Пецярбург, Бранск, Мурманск і іншыя гарады.

(Заканчэнне на 2-й стар.)

ЧУЛІ?

Беларускі праваабаронца можа атрымаць 50 тысяч еўра

Штогадовую прэмію “Абаронца грамадзянскіх правоў года” заснаваў Шведскі Хельсінкскі камітэт.

Першую прэмію атрымала сербка **Наташа Кандзіч**, заснавальнік Прававаго гуманітарнага цэнтра.

Перад цырымоніяй узнагароджання слова ўзяў шведскі бізнесмен, даходы ад кампаній якога проста велізарныя. Дык вось ён штогод аддае каля мільёна долараў розным праваабарончым арганізацыям.

“Я магу зарабляць грошы, але не магу і не ведаю, як зрабіць гэты свет лепшым, — патлумачыў ён матывы сваёй дабрачыннасці. — *Таму даю гэтыя грошы праваабаронцам. Можа быць, у вас атрымаецца змяніць свет...”*

Праваабаронца Леанід Судаленка.

Як адзначалі падчас цырымоніі ўручэння прэміі, Наташа *“атрымала ўзнагароду за сваю ўпартую і бясстрашную працу па дакументацыі ваенных злачынстваў і сур’ёзных парушэнняў правоў чалавека ў былой Югаславіі, а таксама за падтрымку і дапамогу ў судовых працэсах аб ваенных злачынствах, збіраючы і падаючы доказы і сведчанні”. “З-за сваёй праваабарончай работы Наташы неаднаразова пагражала небяспека, аднак яе неспакой заўсёды быў перш за ўсё звернуты на ахвяр ваенных злачынстваў, а не сваю персону”.*

“У Сербіі некаторыя лічаць Наташу здраднікам і хочуць яе смерці”, — сказаў выканаўчы дырэктар шведскай праваабарончай арганізацыі Civil Rights Defenders **Роберт Хорд**.

Дарэчы, адкрываючы першую канферэнцыю “Дні праваабаронцаў” Роберт Хорд паставіў на сцэну пустое крэсла — як сімвал адсутнага на мерапрыемстве **Алеся Бяляцкага**, а таксама іншых калег-праваабаронцаў, якія не змаглі прысутнічаць у Стакгольме.

Дарэчы, імя Алеся Бяляцкага з вуснаў праваабаронцаў усяго свету гучала на канферэнцыі праваабаронцаў кожны дзень.

У кулуарах казалі, што Бяляцкі якраз можа стаць лаўрэатам наступнай прэміі “Абаронца года”. Ягоную жонку **Наталлю Пінчук** гэта не ўзрадавала.

“Для мяне самае галоўнае, каб Алесь як мага хутчэй апынуўся на волі”, — гаворыць яна.

ПАСЛЯ ПАДЗЕІ

Таццяна РЭВЯКА: «Мяне спыніў верш...»

На канферэнцыю ў Швецыю з’ехалася каля 200 праваабаронцаў. Беларуская дэлегацыя была адной з самых прадстаўнічых — каля 20 чалавек. Сярод іх — член савета Праваабарончага цэнтра “Вясна” Таццяна Рэвяка.

— Існуе занепакоенасць сітуацыяй у Беларусі: Швецыя ад нас — усяго паўтары гадзіны лёту, — *гаворыць Таццяна Рэвяка.* — У нас упершыню такі знакавы праваабаронца ў турме. І Бяляцкага ў Стакгольме ўзгадвалі не проста так. Ён заслужыў гэта і сваёй працай, і тымі рызыкамі, якія паўставалі на ягоным праваабарончым шляху. Ён быў з місіямі ў гарачых кропках. Ездзіў на Кубу, наведваў арыштаваных калег у іншых краінах. Яго дапускалі ў турмы як віцэ-прэзідэнта міжнароднай федэрацыі.

Правы чалавека — гэта такая сфера міжнародных адносін, якая дазваляе ўмяшальніцтва адной краіны ў справы іншай. Калі хтосьці думае, што праваабаронцы ўсяго свету агрэсіўна настроены ў дачыненні да Беларусі, то на самай справе і беларускія праваабаронцы выказваюць занепакоенасць справамі ў іншых краінах. На гэтым выбудаваны міжнародны праваабарончы рух. І такія мерапрыемствы — перш за ўсё нагода сустрэцца з калегамі, якіх падчас і немагчыма пабачыць. Тым больш што некаторым з тых, хто быў у Стакгольме, забаронены ўезд у Беларусь.

— На канферэнцыі шмат гаварылася пра абарону і бяспеку саміх праваабаронцаў...

— Так, таму што апошнім часам у многіх краінах фіксуюцца выпадкі вельмі рэпрэсіўнага стаўлення да праваабронцаў. Напрыклад, у Чачні многія нашы калегі знаходзяцца проста ў жахлівейшых умовах. У адных краінах забіваюць праваабаронцаў, у другіх — садзяць у турмы. Гэта распаўсюджаная практыка. У Стакгольм прыехаў Алег Арлоў — яго на Паўночным Каўказе проста выкралі з гатэля, накінулі на галаву мяшок, вывезлі ў поле і сказалі: калі яшчэ раз цябе ўбачым, жывым не выйдзеш. І такія гісторыі адбываюцца, між іншым, не дзе-небудзь, а ў нашай саюзнай дзяржаве...

— Першую прэмію “Абаронца года” атрымала сербка. Як думаеце, ці ёсць у беларусаў шанц атрымаць гэтую ўзнагароду?

— Думаю, так. І дзякуй Богу, што Наталля з Сербіі сама змагла прысутнічаць на ўручэнні, а не пасмяротна гэта здарылася.

Дарэчы, вельмі шмат укладаецца ў гэтую прэмію. Гэта не проста грашовыя сродкі. Падобныя прэміі — гэта знакі ўвагі і павагі, заклапочанасці і падтрымкі, пэўны знак заклапочанасці, які выказваецца ў адносінах нават да ўсёй краіны.

— Роберт Хорд заўважыў, што праваабаронцы і страх — гэта несумяшчальныя рэчы. Вам самой часта бывае страшна?

— Канешне, бывае. Першая рэакцыя на страх вельмі эмацыянальная. Хочацца ўцячы, нейкія рэзкія дзеянні прадпрыняць. Потым уключаеш нейкае рацыянальнае мысленне, пачынаеш гэты страх аналізаваць, думаеш, як можна абысці небяспеку, а потым уздыхнеш і ідзеш далей...

На жаль, прыходзіцца ўвесь час знаходзіцца ў такім стане вострага адчування небяспекі — гэта праўда. І асабліва апошнія два гады гэта стала нейкім ладам, рысай, якасцю жыцця...

— Калі арыштавалі Алеся Бяляцкага, вы сур’ёзна задумваліся аб тым, каб пакінуць Беларусь. І пра гэта вас прасіў і сам Бяляцкі...

— Так. Алесь перадаў, каб я з’язджала. Не ведаю, якія ў яго былі звесткі наконт мяне; можа, нешта ў матэрыялах справы было... Для мяне гэта быў моцны ўдар, таму што я не хацела з’язджаць. Была няпростая сітуацыя: трэба дапамагаць Алесю, нешта рабіць для яго выратавання, а тут гэты ад’езд...

Што мяне спыніла? Не паверыце — верш. У мяне ў машыне ёсць дыск з японскай музыкай Дзмітрыя Вайцюшкевіча, і там перабіўкай ідуць вершы, якія чытае Адам Глобус. Я амаль не слухала гэты дыск, і ў той самы момант, калі стаяла пытанне аб тым, што трэба сесці ў машыну і сёння ж з’ехаць, я чамусьці ўключыла менавіта яго. Якраз ехала да дачкі развітацца. І тут чую верш... Я ўсе радкі на памяць не перакажу, але некаторыя добра памятаю:

Тваe сябры ў далёкай старане
Пра Беларусь маркотна пішуць вершы
І спадзяюцца, што ты ім паверыш,
Ты не паверыш, ты не верыш? Не...
Яны не выйшлі на апошні бой,
Схаваліся, збаяліся загінуць,
У прыцемках пакінулі Радзіму.
Мы засталіся, засталіся тут, з табой.

І вось гэты верш для мяне стаў як пасланне, якое прагучала менавіта ў той момант, калі мне трэба было прыняць вельмі адказнае рашэнне.

І я засталася тут.

Падкрэсліваю: гэта мая асабістая гісторыя, мой уласны выбар. Гэта не значыць, што я кагосьці асуджаю. Кожны сам выбірае лёс і ацэньвае ступень небяспекі для сябе і для сваёй сям’і...

Таццяна Рэвяка і Ларын.

ЗАКУЛІССЕ

Канферэнцыя “Дні праваабаронцаў” доўжылася тры дні. На самы апошні дзень было прызначана выступленне пераможцы “Еўрабачання-2012” Ларын. Улетку Ларын, як паведамляла “Народная Воля”, прыязджала ў Беларусь. Яна не толькі выступіла на “Славянскім базары” ў Віцебску, але і правяла грунтоўную сустрэчу з беларускімі праваабаронцамі. **Валянцін Стэфановіч** нават падарыў ёй майку з выявай Алеся Бяляцкага. Да гэтага Ларын правяла такую ж сустрэчу ў Азербайджане. Здавалася б, столькі часу ўжо прайшло, столькі асоб за гэтыя дні прамільгнула перад спявачкай — не ўсіх і запомніш. Аднак у зале Ларын беспамылкова знайшла тых, з кім сустракалася ў Мінску і іншых краінах, і сама нагадала пра гэта. Яна яшчэ раз перадала словы падтрымкі Алесю Бяляцкаму і выказала салідарнасць яго жонцы Наталлі.

Марына КОКТЫШ.

ПУЛЬС

Журналісты-экстрэмісты?

17 красавіка ў судзе горада Ашмяны будзе разглядацца справа аб прызнанні альбомаў “Прэс-фота Беларусі 2011” “экстрэмісцкімі матэрыяламі”. Нагадаем, што альбомы былі канфіскаваны на мяжы ў журналісткі Юліі Дарашкевіч.

Арганізатараў конкурсу лепшых фотаздымкаў выклікаюць у суд як “зацікаўленых асоб”.

Самае дзікунскае ва ўсёй гэтай гісторыі тое, што эксперты, нанятыя беларускім КДБ, назвалі “экстрэмісцкімі” фотаздымкі, якія атрымлівалі ўзнагароды і прэміі на самых розных прафесійных конкурсах.

Сусветны банк заклікаў Беларусь да эканоміі

Для больш дынамічнага і ўстойлівага развіцця беларускім уладам варта працягнуць жорсткую бюджэтную палітыку, стрымліваць рост заробкаў і пенсій адносна іншых выдаткаў і прадукцыйнасці працы.

Пра гэта заявіў дырэктар аддзела Украіны, Беларусі і Малдовы Сусветнага банка Чымяо Фан на сумесным семінары ўрада Беларусі і Сусветнага банка.

Таксама Сусветны банк рэкамендуе Мінску скарачаць субсідыі і павышаць эфектыўнасць выдаткаў на адукацыю і ахову здароўя. На думку экспертаў, у Беларусі мала грошай выдаткоўваецца на прафілактыку захворванняў, затое потым вялікія сумы трацяцца на тое, каб лячыць хваробы.

Пётр Рудкоўскі атрымаў прэмію імя Льва Сапегі

Сёлетнім лаўрэатам прэміі імя Льва Сапегі стаў беларускі тэолаг і багаслоў Пётр Рудкоўскі.

Адзначым, што прэмія імя Льва Сапегі прызначаецца польскім бокам за выдатны ўнёсак у фарміраванне і развіццё грамадзянскай супольнасці і пабудову незалежнай, дэмакратычнай Беларусі. Узнагароджаны можа на працягу года займацца навуковай працай у Польшчы.

На ўрачыстасці, якая прайшла ў Варшаўскім універсітэце, прысутнічаў кіраўнік польскага Сената Богдан Барусевіч, рэктар Варшаўскага ўніверсітэта Алёйзы Новак, дырэктар Цэнтра ўсходнееўрапейскіх даследаванняў Варшаўскага ўніверсітэта Ян Маліцкі і іншыя. Прэзідэнт Польшчы Браніслаў Камароўскі, пад патранатам якога прэмія існуе, перадаў сёлетняму лаўрэату свае віншаванні.

Коней на пераправе не мяняюць

Старшынёй грамадскага аб’яднання “Саюз палякаў на Беларусі” абраны Мечыслаў Лысы. Такое рашэнне прынята дэлегатамі VIII з’езда арганізацыі, якія прайшоў у Мінску.

З сярэдзіны студзеня 2012 года Лысы выконваў абавязкі старшыні саюза пасля таго, як галоўны савет СПБ задаволіў заяву ранейшага лідара арганізацыі Станіслава Сямашкі пра адстаўку. Прычынай адстаўкі Сямашка ў заяве ўказаў “сямейныя абставіны”. Лысы на той момант быў намеснікам старшыні СПБ і ўзначальваў мінскае аддзяленне саюза.

Трэба адзначыць, што ў краіне існуюць два саюзы палякаў. Раскол у грамадскім аб’яднанні адбыўся ў 2005 годзе. З таго часу дзейнічаюць афіцыйны СПБ, зарэгістраваны Міністэрствам юстыцыі Беларусі, і неафіцыйны, які падтрымліваюць улады Польшчы. Неафіцыйны саюз узначальвае Мечыслаў Яскевіч.

ЗЯМЛЯ І ЛЮДЗІ

А дзе ж той выхад? Дзе збавенне...

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

— Зямлі, зямлі нам не хапае...

Натуральна, людзі сталі жыць, а не выжываць... Цяпер ужо сталі думаць, як пашырыць сваё гаспадаранне, выходзіць на новы ўзровень. Але ўсё ўпёрлася ў зямлю, якой стала не хапаць ні фермерам, ні шараговым вяскоўцам-агароднікам. Месцічы і хацелі распавесці кіраўніку дзяржавы пра свой клопат, праблемы ды планы. Іван Васільевіч Грыб, да прыкладу, меўся паведаміць пра “мёртвыя” калгасы (СВК), якія неэфектыўна распараджаюцца зямлёю вакол Альшанаў. Людзі збіраліся прасіць Лукашэнку, каб гэтую зямлю перадалі ім. Але што атрымалася? Падчас візіту першага дзяржаўніка гэных самых “піянераў”-фермераў Століншчыны... зачынілі пад ахову ў мясцовай кавярні, літаральна за якія 70 крокаў ад вінтакрылай машыны... Вось як абмаляваў пасля тую “сустрэчу” сам Іван Грыб:

“Нам не далі з прэзідэнтам пагутарыць. Не далі мясцовыя ўлады, бо баяліся, што фермеры будуць зямлю для сябе прасіць... Нас падманулі. Настолькі падманулі, што ажно шкода. Завезлі на наш рынак, загадалі прыбраць усе плакаты. Увогуле ўсё прыбраць. А пасля завялі ў кафэ і кажуць: як прэзідэнт прыляціць, то мы вас паклічам. Паставілі пяць ахоўнікаў ля дзвярэй. І ўсё. Прэзідэнт сеў, пачалася сустрэча. А мы, як дурні, чакаем. Чакаем, што паклічуць нас, бо не хочам ісці нахрапам”.

Так і не дачакаліся аўдыенцыі, затое ўлетку прыехаў да палешукоў тагачасны кіраўнік лукашэнкаўскай Адміністрацыі Уладзімір Макей — па даручэнні Самога. Замест адведзеных дзвюх гадзін ледзь не чатыры ўнікаў у праблемы альшанцаў ды вялікамалешаўцаў, выслухваў “хадакоў”. Якія толькі пытанні не разглядаліся: добраўпарадкаванне вуліц, газаправод, пабудова школы, развіццё аграгарадка. Як быццам усё гэта не ў кампетэнцыі мясцовай улады. Зачапілі ўрэшце і галоўнае — зямельнае пытанне...

“Прэзідэнт у курсе вашых праблем, — заўважыў тады Уладзімір Макей. — *У іншай краіне з вамі так бы не размаўлялі, а прапанавалі заплаціць за зямлю вялікую суму. Неабходна знайсці кансэнсус. Адназначна, што забіраць зямлю ў СВК, які нядрэнна працуе і падтрымлівае вяскоўцаў, ніхто не будзе”.*

Кіраўнік Адміністрацыі нагадаў, аднак, што неабходна зрабіць-такі поўную інвентарызацыю зямель, скласці дакладныя схемы, каб людзі ведалі, якія ёсць магчымасці. Такая прапанова, маўляў, будзе ўнесена на разгляд Лукашэнкі. І ўсе гэтыя праблемы павінны быць вырашаны да восені, калі, магчыма, прэзідэнт зноўку наведаецца ў Альшаны...

Мінула восень і зіма — кансэнсусу няма

Перад тым як з грамадою ўліцца ў “сход”, гутару з мясцовымі: ніхто не тушуецца, на кантакт ідуць лёгка, кажуць тое, што набалела. Абсалютную большасць турбуе адно: калі нарэшце “разрулююць” зямельнае пытанне?.. Падчас імправізаванага бліц-апытання лаўлю сябе на думцы, што Альшаны і аселіца — можа, адзіная ў краіне выспачка, дзе зямля для людзей усё яшчэ не падчарка. Паўсюль жа пануе іншае: былі калгасы, саўгасы, цяпер СВК, а сутнасць адна — зямелька на ўслужэнні не тых, хто яе абрабляе, а тых, хто рулюе з райвыканкамаў. Раней шчыравалі за працадні-палачкі, цяпер — за мізэрную зарплату. То хіба знойдзецца дурань, які стане выкладвацца на поўную катушку? Няма дурных...

Палешукі першымі адчулі-скемілі яшчэ на пачатку 1990-х, што іх дабрабыт — у іхных, а не чыіх іншых руках. Наколькі было свабоды, настолькі і падняліся. А далей — стоп-машына...

Але вернемся да сутнасці пытання: хто і чаму тармозіць развіццё індывідуальнай сельгаспрадпрымальнасці ў Альшанах і Вялікім Малешаве... Каб не расцякацца агульшчынай, прыводжу (амаль даслоўна) словы шараговага вяскоўца **Анатоля Флар’яновіча:**

“Я нарадзіўся ў сям’і, дзе было 14 дзяцей... А цяпер у мяне сваіх васьмёра дзетак — і ўсім трэба скіба з маслам... Але не атрымліваецца: не хапае зямлі, каб усіх пракарміць, даць прыстойную адукацыю. І такіх шматдзетных сем’яў у Вялікім Малешаве — дзве сотні з гакам... Скажыце, як нам жыць? Ісці ў СВК “Палессе”? Але там усяго дзвесце працуючых, і болей не патрабуецца. А ў вёсцы — 970 працаздольных мужчын і жанчын... Куды ім падзецца, дзе абабіць капейчыну?

Колькі ні абівалі парогі райвыканкама, аблвыканкама, нават у Адміністрацыю прэзідэнта пацэлілі — безвынікова. Кажуць: вас ніхто не змушаў пладзіць гэтулькі дзяцей. А як разумець заклік прэзідэнта, ягоныя словы і абяцанкі ў падтрымку шматдзетных сем’яў?! І потым, мы ж не абібокі, не просім міласціну, а толькі кавалак зямлі — каб жыць са сваёй працы, множыць — даруйце за высакапарнасць — харчовую бяспеку краіны. Нам кажуць, што буйныя сельгаспрадпрыемствы — аснова сельскай гаспадаркі. Можа, яно і так, але не бывае, каб без гаспадара-ўласніка выходзіла нешта путнае, каб быў той нізкі сабекошт прадукцыі, высокая рэнтабельнасць і прыбытковасць. Пра гэта нават дзеці ведаюць... Калі баіцеся ўласніка — прыдумайце падатковы механізм, стымулы і матывацыю, каб і землекарыстальніку было выгадна, і дзяржаве. Але няма ні жадання, ні такіх разумнікаў — усё зводзіцца не да ініцыятывы, а да сляпога падпарадкавання: начальнік загадаў — выканаю, а як там выжываеце, шматдзетныя, — вашы праблемы.

Не сакрэт, што ўсе мы — хто не мае работы ў СВК — жывём са сваіх надзелаў. І яны — крыніца нашых прыбыткаў. Цяпер, бачыце, спахапіліся, што нібыта парушаецца закон аб землекарыстанні. А дзе ж вы былі ўсе мінулыя гады? Чаму тады, яшчэ раней, зямельныя ўчасткі выдаваліся з парушэннямі заканадаўства? Дзе была тая ўлада?.. Кажуць, раней вам хапала прысядзібных участкаў ды некалькі сотак у полі, а цяпер квапіцеся на большае. А магчымасцяў, маўляў, няма... Ды лухта гэта: прыедзьце не зімой, а ўлетку — і самі пабачыце, колькі тут гуляе свабоднай зямлі, проста ніхто не хоча пайсці людзям насустрач. Некаторых вяскоўцаў абвінавачваюць у тым, што яны нібыта самавольна захапілі кавалачкі зямлі, пабудавалі на тых “самазахопленых” парнікі... Адну жанчыну, у якой пяцёра дзяцей, нават прыцягнулі да судовай адказнасці — аштрафавалі. За яе заступіліся некаторыя члены сельвыканкама, прасілі хоць на гэтую весну пакінуць той самазахоп”, бо ўжо позна пераносіць парнік... Але наша “народная” ўлада ў асобе старшыні сельвыканкама рогам упёрлася, баіцца, што “самазахоп” адной ператворыцца ў ланцуговую рэакцыю — астатнія таксама пачнуць пашыраць свае надзелы. Канечне, людзі ўзрушаны... І іх зразумець можна, бо зямля для іх — адзіная крыніца, якая дазваляе жыць, гадаваць дзяцей, трымаць гаспадарку... Дайшло да таго, што адна шматдзетная маці, калі ёй уручалі ордэн Маці-гераіні, так і сказала: “Лепш бы далі замест ордэна кавалак зямлі, а ордэн пакінулі сабе...”

Сход

Альшанцы і вялікамалешаўцы былі нямала здзіўлены, колькі панаехала раённага начальства ў вясковы клуб — як не сорак чыноўнікаў. І на чале ўсіх — старшыня райвыканкама **Рыгор Пратасавіцкі,** які і вёў рэй, упэўнена кіруючы ўсімі...

Але напачатку, як і здавён, выслухвалі даклад старшыні Вялікамалешаўскага сельвыканкама **Таццяны Васюхневіч.** У лепшых традыцыях савецкай завядзёнкі яна агучыла дасягненні мясцовай улады і працаўнікоў, сыпала лічбамі і фактамі: колькі ўтрымліваецца кароў, авечак і коней; колькі выдаткавана мільёнаў на добраўпарадкаванне вуліц; колькі закуплена лішкаў малака ад людзей; як рэалізоўвалася праграма “Падтрымка” і аказвалася матэрыяльная дапамога ветэранам Вялікай Айчыннай вайны і воінам-інтэрнацыяналістам і ўсё такое іншае. Памятаю, як у камуністычныя часы з трыбун любілі паўтараць: “Достаточно сказать, что за отчетный период...” Гэтым разам — абышлося... І нават больш за тое — прагучала самакрытыка. У тым сэнсе, што заяўкі, якія паступаюць ад грамадзян у сельвыканкам на выдзяленне зямлі, павінны папярэдне разглядацца на Зямельнай камісіі. Але, па яе ж словах, і да цяперашняга часу гэтая камісія не працуе...

Канечне, зала адразу прачнулася, загула, нібы пчаліны рой. Яшчэ больш “пацяплела”, як стала выступаць начальнік землеўпарадкавальнай службы **Юлія Гайкевіч,** бо ўжо ж па справе: людзі прыйшлі не справаздачы слухаць, а зямельнае пытанне вырашаць... І ім паведамілі ўвесь расклад: сельвыканкамам вызначаны максімальны памер зямельнага ўчастка — 40 сотак на гаспадарчы двор. Шматдзетным даюцца ўчасткі на дзяцей ва ўзросце да 18 гадоў: у каго да пяці дзетак — па 5 сотак на кожнага; у якіх пяць і болей — па 10 сотак. Надзелы даюцца ў часовае карыстанне да пяці гадоў і перамяшчаюцца ў палях севазвароту. Таму штогадова праводзіцца іх частковая замена. Але з гэтым цяпер узнікаюць праблемы: участак спачатку трэба вызваліць ад парніка, а яго гаспадар не спяшаецца гэта рабіць, а часам і не лічыць патрэбным. Маўляў, карыстаўся ўчасткам раней і далей буду.

Так, у 2011 годзе ва ўрочышчы Рублёўскае ў сувязі з рамонтам нафтаправода землі, што ўваходзілі ў ахоўную зону, былі часткова заменены, але сёлета пачаўся самавольны захоп зямлі пад парнікі. І цяпер гэта — сапраўдная праблема...

Тут і пачалося: народ скеміў, што “вольніца” скончылася, што ўлада будзе надалей рабіць так, як лічыць патрэбным, значыцца, па існуючым заканадаўстве і ў адпаведнасці са сваімі рашэннямі. Ніхто не збіраецца паявлічваць надзелы за кошт зямель СВК. Ну і няхай сабе жыве і цвіце той сельгаскааператыў (яго і па сёння завуць калгасам, бо ад змены шыльды нічога ж не памянялася), але што рабіць астатнім людзям?.. Як толькі старшыня райвыканкама выказаўся ў абарону грамадскага сектара, маўляў, нікому не будзе дазволена “ўшчамляць” інтарэсы СВК, то народ загуў яшчэ болей. І тут падымаецца Анатоль Флар’яновіч ды на гуллівай хвалі грамады звяртаецца да старшыні:

“Вось вы стаіце на абароне грамадскага сектара, а я вам задаю прамое пытанне: ці ведаеце вы, колькі працаздольнага насельніцтва ў нашым Вялікім Малешаве? 970 чалавек... А колькі працуе ў СВК? Усяго толькі 200, і вакансій — ніякіх... Адкажыце: куды падзецца 670 працаздольным мужчынам і жанчынам? Як ім жыць, з чаго?..”

Ну, пасля гэтага пайшло і паехала: хтосьці ўнёс прапанову ўсе землі падзяліць, СВК расфарміраваць, на кожнага чалавека выдзеліць па 20 сотак... Але і “вертыкаль” не лыкам шытая, на ўсё ў яе адказ і сустрэчныя прапановы. “Так, — пагаджаецца старшыня Рыгор Пратасавіцкі, — вакансій ў грамадскім сектары не хапае, тады давайце думаць разам, як выходзіць са становішча. Давайце пабудуем яшчэ адну малочна-таварную ферму — ужо будзе 50 рабочых месцаў, ды механізаваны атрад — яшчэ 20...” Але такія захады-прапановы нікога не суцешылі. Яно і вядома: 70 рабочых месцаў — не робяць вясны... Значыцца, усё застанецца па-ранейшаму, хіба што парадак навядуць па-райвыканкамаўску: захопленыя кавалкі зямлі адбяруць, цяпліцы, што на месцы будучых пабудоў, разнясуць... Словам, выжывайце як можаце...

Сход нічога істотнага ў плане “зямельнага пытання” так і не вырашыў: ніякага падзелу зямлі (па едаках-душах) не дапушчана. Некалі бальшавікі абяцалі селяніну зямлю — абдурылі, стварылі калгасы, дзе і па сёння — усё наўкол калгаснае, усё наўкол маё... З тае пары так і павялося: калгаснае — значыцца, нічыё, безгаспадарскае, малаэфектыўнае. Толькі на сваёй зямлі селянін-вясковец — сапраўдны гаспадар! Але не чуюць Канстанціна Міхайлавіча, не чуюць:

Зямля не зменіць і не здрадзіць,
Зямля паможа і дарадзіць,
Зямля дасць волі, дасць і сілы,
Зямля паслужыць да магілы,
Зямля дзяцей тваіх не кіне,
Зямля — аснова ўсёй Айчыне...

Георгій ЧЫГІР.
Фота аўтара.

Столінскі раён.

НУ И НУ!

Трем родинам служил?

Управлением Следственного комитета по Могилевской области возбуждено уголовное дело в отношении жителя деревни Александрово Чаусского района.

Военному пенсионеру инкриминируется совершение преступления по ч.4 ст.209 Уголовного кодекса Беларуси (мошенничество, совершенное в особо крупном размере).

По информации интернет-портала “Ежедневник”, до своего переезда в Беларусь подозреваемый жил в Севастополе и имел двойное гражданство — Украины и России. Уже на тот момент он получал сразу две пенсии от двух государств, но этого ему, похоже, показалось мало. Именно поэтому военный пенсионер в 1998 году переехал в Беларусь, получил вид на жительство, после чего предоставил в Чаусский районный военный комиссариат заведомо фиктивное личное дело, согласно которому ему полагалась выплата пенсии на территории Республики Беларусь как лицу, уволенному с военной службы. При этом бывший военный умолчал, что уже получает военную пенсию в Украине и России.

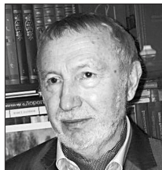
Исходя из документов, бывшему военному была предоставлена пенсия и в Беларуси, которую он добросовестно получал последние 15 лет. Общая сумма незаконного пенсионного обеспечения, полученного на территории Беларуси, составила свыше 100 миллионов рублей. Основная часть этой суммы была получена, когда белорусский рубль стоил в несколько раз меньше, чем сегодня, поэтому окончательную сумму понесенного страной ущерба можно смело умножать на три, а то и четыре.

В настоящее время информация о тройном военном пенсионере передана в соответствующие органы России и Украины, которые, надо полагать, также предъявят ему свои претензии по обману.

Народная Воля
http://www.nv-online.info
9 КРАСАВІКА 2013 г.

НЕЗЛОБИВЫЕ ЗАМЕТКИ

Семен БУКЧИН

Два профессора — две судьбы

Так получилось, что история с изгнанием из Гродненского университета профессора истории Вячеслава Шведа пришлась на дни, когда я читал книгу другого профессора — европейски известного немецкого филолога Виктора Клемперера "LTI. Язык Третьего рейха". Признаюсь сразу, что с научным творчеством профессора Шведа я знаком не очень, хотя помню его публикации о связях декабристов с Беларусью. А вот о выдающемся немецком филологе-романисте, авторе "Истории французской литературы XVIII века" Клемперере, узнал несколько больше благодаря получившему широкую известность его "Дневнику" и уже названной книге о языке Третьего рейха. Но и о профессоре Шведе мои знания расширились в связи с той же историей его изгнания из Гродненского университета.

И хотя многое в биографиях обоих ученых очень разнится, кое-что тем не менее мне показалось схожим. Ну прежде всего оба профессора — большие патриоты своих стран. Профессор Швед давно и увлеченно работает в области истории Беларуси и прежде всего родной гродненской земли. Профессор Клемперер, хотя и занимался французской литературой, был (он умер в 1960 г.) пламенным патриотом Германии. Профессор Швед до недавнего времени успешно руководил кафедрой белорусской культуры и регионального туризма и совершенно не подозревал, что в одночасье может лишиться не только кафедры, но и самого пребывания в университете.

Изгнание профессора Клемперера из Дрезденского высшего училища, где он также заведовал кафедрой, носило не столь скоропалительный характер, как в случае с профессором Шведом. Сначала профессору Клемпереру объявили, что он не может занимать кафедру, поскольку является евреем. Дело, естественно, происходило в середине 1930-х годов, после прихода к власти Гитлера. Но он еще продолжал какое-то время читать лекции. Потом начали происходить и вовсе фантастические с точки зрения ученого вещи. У Клемперера отобрали любимую кошку, потому что, согласно нацистским законам, евреи не имели права держать домашних животных. Далее ему запретили держать дома "нееврейские книги". Это означало, что он, филолог, должен был сдать все имевшиеся в его домашней библиотеке труды по специальности. Потом он узнал, что не имеет права посещать публичные библиотеки, кафе и кинотеатры. Наконец, он должен был нашить на свою одежду желтую звезду, после чего был уволен из училища.

Нацисты были рачительными людьми. Выселив профессора Клемперера из его квартиры, они поселили его в "еврейском доме", своего рода максимально уплотненном общежитии, и одновременно трудоустроили чернорабочим на фабрику. Но добираться на работу он имел право садясь в трамвай только с передней площадки, надежно отгороженной до середины вагона. И вообще трамваем он мог воспользоваться только в том случае, если расстояние от его дома до места работы составляло более шести километров. В противном случае — пешком. Приходя по повестке в гестапо, профессор романской филологии, европейски образованный человек, патриот Германии, руководитель патриотического культурного движения, наконец, христианин по вероисповеданию должен был громко рапортовать: "Еврей Клемперер прибыл!"

Профессора Клемперера от газовой печи спасло только то, что еще в 1912 году он принял христианство (стал протестантом) и был женат на немке. Как "неарийский христианин", он не подлежал уничтожению — пока не нарушал антиеврейских законов. Спасительным балансиром, удерживавшим его, как канатоходца над пропастью, все ужасные 12 лет нацизма, было предпринятое им социолингвистическое изучение особого регистра немецкого языка — "языка Третьего рейха", Lingua Tertii Imperii, LTI. Он скрупулезно фиксировал и анализировал все языковые особенности ненавистного нацистского стиля. Эта удивительная работа делалась в отрыве от библиотек, от научного сообщества, при запрете заниматься наукой и вести какие-либо научные записи.

Сравнивая судьбы профессора Клемперера и профессора Шведа, следует признать, что мы живем в относительно либеральные времена. Ясно же, что у профессора Шведа не отобрали любимую кошку (если она у него есть) и не заставили расстаться с его домашней библиотекой. Он может — пока — ходить в кино и посещать кафе и рестораны Гродно. Его еще не выселили из квартиры и не послали чернорабочим на фабрику. Вообще говорят, что вся вина профессора Шведа — это участие в пресловутом сборнике "Гродноведение", в котором... что? А ничего! Ну не понравилось кому-то "наверху" эта нормальная краеведческая книжка. И еще говорят, что вычислены целых 16 подозрительных личностей в составе преподавателей Гродненского университета. А с подозрительными нужно поступать известно как! Избавляться от них в первую очередь.

И вот белорус (чуть не написал еврей), патриот и человек, вполне лояльный к власти, профессор Швед оказывается на улице. И здесь нельзя не сказать об одном обстоятельстве, сообщающем дополнительный оттенок нашему рассказу о судьбах двух профессоров. У немцев все решали законы, инструкции. Одним словом, ordnung, порядок. В Гродно тоже не беспредел. Увольнению профессора Шведа, обладателя медали "За заслуги перед Гродненским государственным университетом имени Янки Купалы", предшествовало голосование на Ученом совете, где он не набрал нужного количества голосов. Клемпереру довелось испытать на себе презрительное отношение так называемых "привилегированных евреев" (были такие, пользовавшиеся по разным причинам определенными правами и возможностями с разрешения властей и, кстати, очень гордившиеся этим). И все-таки не они решали его судьбу. А вот к изгнанию профессора Шведа из университета — опять-таки по разговорам — вроде бы приложил руку один весьма "привилегированный", большой начальник, давший отмашку началу охоты на "неблагонадежных" в преподавательской среде Гродненского университета. Если это действительно так, то этому начальнику следует помнить, что в нацистские времена можно было очень легко утратить эту самую привилегированность и превратиться в обыкновенного "юде" с желтой звездой.

Но, слава Богу, мы живем в иное время. У нас белорусы дружно дают согласие на изгнание коллеги. Во всяком случае никто не протестует. "Привилегированный" ставит символическую печать на этом решении. Профессор Швед выступает с публичным заявлением о политической подоплеке своего изгнания, чего, конечно, уж никак не мог себе позволить профессор Клемперер. Одним словом, полная демократия и торжество интернационализма.

...На досках объявлений в немецких вузах времен нацизма можно было видеть надпись: "Когда еврей пишет по-немецки, он лжет". Не знаю, долго ли осталось ждать, когда у нас начнут уведомлять насчет белоруса, пишущего по-белорусски... Но кто-то должен заняться фиксацией всех стилистических особенностей языка нашего маленького рейха. Может, тогда нам станет более понятна наша жизнь. А пока ясно одно: "Гродноведение" — "эта штука" оказалась не просто "посильнее "Фауста". Сталин, как помним, таким образом похвалил горьковскую поэму "Девушка и смерть". Гродненские же власти увидели в краеведческой книге подрыв Системы. И это действительно сильнее всякого "Фауста". Где еще в мире знание о своем городе может внушать такой страх?

***P.S.** Вообще, у гродненских властей какая-то страсть к борьбе со своими учеными. И главное, они не хотят извлекать никакого опыта из этой борьбы. Многим еще памятна история 1970-х годов с гонениями на друга Василя Быкова, историка Бориса Клейна. Тогда дошло не только до увольнения с работы, но и до лишения (через ВАК) степени кандидата исторических наук. И что в итоге? Еще задолго до развала СССР пришлось и на работе восстановить человека, и степень вернуть. Более того — Б.С.Клейн стал доктором исторических наук, профессором. А потом уехал в Америку. Наверное, нынешним гродненским властям кажется, что "наш маленький белорусский рейх" намного крепче Советского Союза. Во всяком случае, что на их век хватит... А вдруг не хватит? Вот и Гитлер на полном серьезе считал свой Третий Рейх тысячелетним. Но прошел всего десяток лет, и профессор Клемперер снова возглавил кафедру. А ведь может оказаться так, что для реванша профессору Шведу потребуется намного меньше времени...*

З-ЗА КРАТАЎ

Споведзь. Моўчкі...

Палітвязня Эдуарда Лобава ў Івацэвіцкай калоніі наведаў каталіцкі святар. Цікава, што паколькі супрацоўнікі адміністрацыі калоніі прысутнічаюць нават падчас споведзі, то гэтае хрысціянскае таінства за кратамі мае свае асаблівасці.

Пра гэта паведаміла маці палітвязня Марына Лобава.

"На споведзі кажуць шэптам, ціха-ціха, — расказала спадарыня Марына. — *Святар дазваляе таму, хто спавядаецца, пералічыць свае грахі не ўголас, а ў галаве, бо ўвесь час там прысутнічае адзін ці нават два міліцыянеры".*

ВІНШУЕМ!

Кіт усяе Зямлі

Ніхто і не ўсклікне "Такога не бывае!", калі даведаецца, што гэта — пра Барыса Кіта, слыннага сына Беларусі, гонару ўсяго цывілізаванага свету. Здаецца, зусім нядаўна Радзіма і чалавецтва віншавалі Барыса Уладзіміравіча з грандыёзнай датай — 100-гадовым юбілеем. І вось ужо — 103!

А за плячыма — доўгі і цярністы, але пачэсны і прыгожы шлях ураджэнца Наваградчыны — зямлі, дзе зачыналася наша дзяржава Вялікае Княства Літоўскае, — да вяршынь сусветнай навукі, заслужанай славы буйнога вучонага і цудоўнага чалавека. Заўсёды з любоўю і пяшчотай да роднай Бацькаўшчыны і да яе мовы, да ўсіх, хто адкрыў яму шырокі прасцяг у навуку, ён зрабіў неацэнны ўнёсак у развіццё астранаўтыкі XX стагоддзя і ўзняў сваю Беларусь у вачах мільёнаў і мільёнаў на касмічную вышыню.

— Такі бадзёры, нават вясёлы голас пачула я ў тэлефоннай трубцы, што сама страшэнна ўзрадавалася, — падзялілася ўражаннем Лідзія Савік — вядомы літаратуразнаўца і аўтар грунтоўнай кнігі пра Барыса Кіта. — Ведаю, што крыху занядужаў апошнім часам, але, відаць, хваля цеплыні і ўдзячнасці ў віншаваннях з усіх канцоў Зямлі вярнула Барысу Уладзіміравічу былую неўтаймаваную энергію.

Кіт ёсць Кіт! Жывіце яшчэ доўга-доўга ў добрым здароўі і бадзёрым настроі! Мы — з Вамі! Віншуем, віншуем, віншуем!

Рэдакцыя газеты "Народная Воля".

ОТКРЫТЫМ ТЕКСТОМ

Предлагаемая читателям статья полгода назад, 9 октября 2012 года, была представлена авторами для опубликования в газету "Веды". Эта газета учреждена Национальной академией наук Беларуси и Государственным комитетом по науке и технологиям Республики Беларусь, и традиционно статьи академиков печатались в ней без рецензирования и задержки. Однако статья до сих пор не опубликована. Теперь, оказывается, свобода дискуссий в академии заменена жесткой цензурой, не допускающей обсуждения проблем, существующих в научной сфере страны, и предложений по их решению. Это сделано вопреки духу и букве Устава академии. Авторы убеждены, что проблемы, имеющиеся в научной сфере, могут успешно решаться только при активном участии научной общественности.

Статья оставлена практически в том же варианте, в котором представлена в газету "Веды". За прошедшие полгода ситуация в научной сфере страны не улучшилась.

Чем больна наука?

Александр ВОЙТОВИЧ, академик

Владимир ЛОГИНОВ, академик

11 лет назад, 22.10.2001 г., на собрании научной общественности, где Михаил Мясникович был представлен на должность президента Академии наук, была четко и ясно определена необходимость реформирования Академии наук и науки в стране в целом.

Итоги девятилетней работы по реформированию науки фактически подведены в "Концепции национальной безопасности Республики Беларусь", утвержденной указом президента в ноябре 2010 года. Там записано:

"В научно-технологической сфере внутренними источниками угроз национальной безопасности являются:

— наукоемкость ВВП ниже критического уровня, необходимого для воспроизводства научно-технологического потенциала;

— низкая инновационная активность и восприимчивость белорусской экономики;

— неэффективность национальной инновационной системы, в том числе законодательства, инфраструктуры трансфера технологий из науки в производство, материально-технической базы научных учреждений, системы финансирования, отраслевой (фирменной) науки;

— неблагоприятная возрастная структура и недостаточный уровень подготовки научных кадров".

О тех же проблемах в научной сфере, которые зафиксированы в "Концепции...", говорил глава государства на встрече с научной общественностью 24.11.2011 г. и на церемонии вручения дипломов доктора наук и аттестатов профессора 07.02.2012 года. Он заявил, что необходимо провести коренную модернизацию научной сферы страны. Итак, официально, документально и в заявлениях высшего должностного лица констатировано, что спустя десять лет после памятного собрания в Большом зале Академии (22.10.2001 г.) мы остались с теми же многоплановыми проблемами в научной сфере, которые существовали в начале столетия.

1.Управление наукой. Наука оказалась не в состоянии должным образом выполнять свои функции в государстве и обществе. Одной из причин невыполнения наукой своих функций является человеческий фактор: монополизация права на истину, препятствие научным дискуссиям, следование догмам, а не результатам научного анализа. **Без свободных научных дискуссий невозможно получение новых знаний и практических выводов из них.**

Решения принимаются без должных обсуждений. Зачастую проводятся формальные мероприятия и просто имитационные организационные изменения. Одним из примеров подобных мероприятий стал съезд ученых Республики Беларусь в конце 2007 года. На нем не рассматривалась программа совершенствования и реформирования науки. Сформировавшаяся модель командно-административного управления творческими коллективами неэффективна. **В интересах страны необходимо как можно быстрее изменить эту модель. Это должно стать одной из основных задач реформирования науки.**

2.Кадры. Одна из центральных проблем науки, требующая решения, — кадры. Приток молодежи в науку явно недостаточен. Наука не является для молодых престижным занятием. Среднемесячная заработная плата за первое полугодие 2012 года в НАН Беларуси по виду деятельности "научные исследования и разработки" (фактически в бюджетных организациях) составила 3,4 млн рублей (данные Белстата и НАН Беларуси). У старшего научного сотрудника тарифный оклад вместе с надбавками за стаж и степень кандидата наук равен 2,2 млн рублей (июнь 2012 года). Сотрудники мечутся в поисках любых договоров и в результате поднимают свою зарплату в 1,5 раза, доводя ее до среднестатистической. Некоторым при этом еще удается получить хорошие научные результаты, другие занимаются поделками, подобными которым в научно-исследовательских институтах других стран никто не занимается, третьи пристраиваются к фирмам (о чем мы еще поговорим). Так медленно разрушается фундаментальная наука. Видя все это, молодые в науку не идут, а если приходят, то затем стремятся уехать туда, где зарплаты и приборная база позволяют эффективно работать.

Необходимо найти пути привлечения в науку молодежи и закрепления в ней способных талантливых специалистов. В первую очередь необходимо поднять статус научного сотрудника. Можно было бы опробовать методы, реализованные в России. Там бюджетным финансированием для научных сотрудников гарантирована определенная месячная заработная плата. Для старшего научного сотрудника, кандидата наук, в июле 2012 года зарплата из средств бюджета составляла 26 тыс. российских рублей (у нас — 2,2 млн белорусских рублей, или 8 тыс. российских рублей по курсу Нацбанка). По итогам года дополнительно выплачивается надбавка, зависящая от результативности работы. Итоги оцениваются по суммарному импакт-фактору публикаций. Зарплата увеличивается при выполнении дополнительных проектов. (Например, среднемесячная зарплата научных сотрудников Института сильноточной электроники СО РАН за 2011 год составила 44 тыс. российских рублей.) Российские коллеги на конференции, проходившей в Сибири в июле 2012 года, заявили, что проведенная реформа фактически решила проблему молодых кадров в Сибирском отделении РАН. **Таким образом, решение вопроса привлечения молодых способных специалистов в науку и закрепления научных кадров в стране может быть реализовано через повышение зарплат, стабильное базовое финансирование и обновление материальной базы науки.** Только создав условия для стабильной работы ученого, обеспечив ему достойную базовую "ставку", можно рассчитывать на результаты и спасти фундаментальную науку от разрушения.

Необходимо также выделять средства для зарубежных командировок ученых. Сейчас почти к нулю сведены командировки, оплачиваемые белорусской стороной. Это приводит к изоляции белорусских ученых от мирового научного сообщества.

Проблема кадрового обеспечения науки возникла еще в девяностых годах прошлого столетия. В последнее десятилетие она усугубилась неоправданными назначениями. Директорами институтов, генеральными директорами научно-практических центров стали назначаться неопытные кандидаты наук (был случай назначения директором специалиста без ученой степени) или же доктора наук, которые не в состоянии видеть перспективу и вести за собой научный коллектив. Конкретные причины таких назначений могут быть разные: желание иметь послушных и преданных, родство или дружба, коррупционные связки и т.п. То же самое можно сказать и о назначении отдельных членов президиума Академии наук. **Для предотвращения подобных ошибочных кадровых назначений, по нашему мнению, необходимо расширить участие научной общественности в решении кадровых вопросов.**

3.Структура науки. Существует фундаментальная и прикладная наука. Не станем останавливаться на различиях, об этом много писалось. Фундаментальная наука необходима стране, без нее невозможно поддержание на современном должном уровне всего научно-технического комплекса страны, образования, научного сопровождения развития общества и государства. Как во всем мире, фундаментальные исследования должны полностью финансироваться из бюджета.

Институты, создающие фундаментальные знания в области естественных наук и математики, а также гуманитарные институты должны оставаться в системе НАН Беларуси. Мы считаем, что передавать эти институты в вузы нецелесообразно. Наши университеты в целом в настоящее время не готовы организационно и по своему научному потенциалу обеспечить развитие всей науки в стране. Передача институтов в вузы — это не реформа, это ее имитация. Реформирование науки — это работа сложная, неодномоментная и многоплановая.

В течение многих последних лет в развитых странах увеличивается доля фирменной (корпоративной) и отраслевой науки. Такая наука почти полностью финансируется из средств корпораций и фирм (иногда она участвует в государственных программах, на которые выделяются бюджетные деньги). Опыт показывает, что средства, направляемые на научно-технические разработки в таких сегментах науки, используются с высокой эффективностью. И нам, как говорится, незачем изобретать велосипед. Следует воспользоваться уже наработанными подходами и методами, учитывая, конечно, сложившиеся соотношения между прикладными и фундаментальными исследованиями в различных областях науки.

Например, деятельность подавляющего большинства структур Отделения аграрных наук НАН Беларуси направлена на разработку технологий сельскохозяйственного производства и переработки сельскохозяйственной продукции. Они выполняют функции научного обеспечения производственной деятельности отрасли. Национальная академия наук представляется нам лишним звеном в цепочке "Минсельхозпрод — аграрная наука — производство". Отдельного обсуждения и решения требует вопрос о сохранении в Академии Отделения аграрных наук как собрания основных ученых-аграриев, возможно, с одним или двумя институтами, подобно Отделению медицинских наук. Заметим, что, на наш взгляд, сегодня медицинская наука организационно встроена в отрасль более целесообразно и эффективно, чем сельскохозяйственная.

Тесно связаны с отраслями экономики страны и некоторые другие организации Академии наук, например, Объединенный институт машиностроения, Объединение порошковой металлургии и другие. Представляется целесообразной их передача в соответствующие отрасли или крупные производственные предприятия и объединения. Тогда их научные разработки будут более востребованы, успешнее начнут развиваться хозрасчетные отношения, что приведет к повышению эффективности их работы, к сокращению их бюджетного финансирования.

Высказанные соображения соответствуют мировой практике организации науки. **Государство финансирует фундаментальную науку, военные научно-технические разработки и, на долевой основе с фирмами, отдельные прорывные научно-технические проекты. Прикладная наука финансируется отраслями и производственными структурами. Они же ставят перед ней цели и задачи.**

В заключение этого раздела следует остановиться на практике создания научно-практических центров в Академии. Немножко истории. Новый президиум Академии в 2001—2002 годах начал разрушать научно-практические центры, имевшиеся в Академии (пусть и называвшиеся иначе).

(Окончание на 4-й стр.)

СТАЛІЦА

Яго прызнавалі ўнікальным, але знясуць

Аляксандр Лукашэнка падпісаў указ №153 "Аб пытаннях будаўніцтва шматфункцыянальнага комплексу ў г.Мінску". Ад моманту, калі кіраўніцтву "Газпрома" спадабалася менавіта месца, дзе зараз знаходзіцца аўтавакзал "Маскоўскі", да падпісання адпаведнага ўказа спатрэбіўся год.

Тым самым у справе аўтавакзала "Маскоўскі" пастаўлена кропка. Усе тыя дзясяткі тысяч подпісаў жыхароў сталіцы, просьбы аўтараў унікальнага праекта, які не мае аналагаў у Еўропе, нават хадайніцтва Беларускага саюза архітэктараў захаваць аб'ект для жыхароў сталіцы не далі ніякага плёну.

Адзін з аўтараў праекта, архітэктар **Мікалай Навумаў** кажа: "*Газпрому" прапаноўваліся розныя пляцоўкі. Але Аляксею Мілеру захацелася менавіта на гэтым месцы. Відаць, гэта справа прынцыпу... Нідзе няма такога вакзала. Ён стаіць там, дзе трэба, — да яго вельмі зручна дабірацца, крыху далей ёсць выхады на кальцавую на ўсе напрамкі. Больш за тое, калі знікне вакзал, то транспартная сітуацыя вернецца ў 1970-я гады. Хаця тады і насельніцтва было значна менш, а пра транспарт ужо і ўвогуле няма чаго казаць. Калі мы працавалі над праектам, рабілі тэхніка-эканамічнае абгрунтаванне, усё ўлічвалася. Нават у самім вакзале прадугледжаны гатэль для адпачынку кіроўцаў і г.д. А што зараз? Мілер сказаў , што ў будынку "Газпрома" будуць нейкія аздараўленчыя ўстановы і таму падобнае. Але беларусам якая карысць ад таго, што персанал "Газпрома" будзе мець добрыя ўмовы? Шкада, канешне... Ды, відаць, нічога ўжо не зробіш".*

Беларускі саюз архітэктараў таксама накіраваў зварот у Мінгарвыканкам у абарону ўнікальнага будынка. Старшыня саюза **Аляксандр Корбут** кажа: "*Мы звярнуліся ў Мінгарвыканкам з просьбай не зносіць будынак вакзала "Маскоўскі", паколькі гэты аб'ект атрымаў дзяржаўную прэмію Рэспублікі Беларусь, Гран-пры Саюза архітэктараў. Беларусь багатая сваёй гісторыяй, але мы мала захоўваем аб'екты, якія маюць гістарычную і архітэктурную каштоўнасць. Гэта няправільна. Таму мы прапанавалі, калі гэта трэба, проста перапрафіляваць гэты будынак".*

Знос мінскага аўтавакзала "Маскоўскі" абыдзецца расійскаму "Газпрому" больш як у 35 мільёнаў долараў.

Інвестару для будаўніцтва і абслугоўвання беларускай вежы "Газпрома" выдзяляецца ў арэнду зямельны ўчастак плошчай 8,27 гектара. За права заключэння дагавора арэнды інвестар выплаціць у бюджэт Мінска 17 мільёнаў 200 тысяч долараў. Тавары, якія будуць увозіць на тэрыторыю Беларусі ў рамках рэалізацыі інвестыцыйнага праекта, будуць вызвалены да 31 снежня 2018 года ад абкладання ўвазнымі мытнымі пошлінамі і падаткам на дабаўленую вартасць. Апроч таго, інвестар пакрые ў бюджэт Мінска страты, звязаныя з адабраннем зямельнага ўчастка і зносам размешчанага на ім комплексу будынкаў і збудаванняў аўтавакзала "Маскоўскі", у суме 13,7 мільёна долараў. Але ці стане беларусам ад гэтага лягчэй?

Любоў ЛУНЁВА.

КРЫМІНАЛ

На волі не засталося ніводнага беларуса з тытулам «злодзей у законе»

Масавыя "каранацыі" крымінальных аўтарытэтаў з нашай краіны сур'ёзна занепакоілі праваахоўнікаў.

Настолькі сур'ёзна, што былі прыкладзены ўсе магчымыя намаганні, каб "нейтралізаваць" тых "законнікаў", месца жыхарства якіх было даўно вядома.

Апошнім у мінулыя выхадныя быў затрыманы "кіраўнік крымінальнага свету Беларусі" Аляксандр Цімашэнка. Ён жа Саша Бор ці Цімоха Гомельскі. Цімашэнку 59 гадоў, з іх каля 25 ён правёў у зняволенні. Быў блізкі да патрыярха постсавецкага крымінальнага свету — славутага Япончыка. Пасля вызвалення з нямецкай турмы жыў у Падмаскоўі і адтуль "кіраваў" землякамі.

Напрыканцы сакавіка ў Мінск быў дэпартаваны ягоны "калега", славуты Дзмітрый Галееў (Галей). Беларуская міліцыя абвясціла Галея ў міжнародны вышук яшчэ ў 2005 годзе, бо двума гадамі раней абвінаваціла яго ў вымагальніцтве ў складзе злачыннай групы. Трох удзельнікаў вымагальніцтва затрымалі і асудзілі, а вось Галееву ўдалося ўцячы.

Раней у сакавіку беларускія і расійскія праваахоўныя органы арыштавалі чатырох новакаранаваных злодзеяў — Алега Герасімовіча (Муму), Аляксандра Мядзведзева (Мядзведзік Гомельскі), Паўла Алексіевіча (Паштэт Мінскі) і Руслана Лебедзева (Лебедзь Барысаўскі).

Судзіць іх будуць у Расіі. Ад Беларусі патрабаванняў пра дэпартацыю гэтых асоб не паступала.

Таксама вядома, што злодзей у законе Саша Кушнер па мянушцы Беларус — прадстаўнік супрацьлеглага крымінальнага клану — асуджаны на два гады калоніі ўзмоцненага рэжыму. Кушнера затрымалі ў Маскве, а пасля дэпартавалі ў Беларусь.

СУД

Александр Гречушкин не отступает

Редко кто судится с высшими должностными лицами государства. Минчанин Александр Гречушкин решил обратиться с исковым заявлением в суд Ленинского района столицы с просьбой обязать главу Администрации президента Республики Беларусь А.В.Кобякова потребовать от своих подчиненных возобновить рассмотрение его обращений в установленном законом порядке. Но судья Т.В.Жуковская отказала в возбуждении дела в связи с неподведомственностью его суду.

А.Гречушкин пошел дальше. Он обратился с жалобой в Минский городской суд. Ее рассмотрение назначено на 22 апреля.

Александр Гречушкин все же надеется на то, что его обращение в органы власти будут рассмотрены в строгом соответствии с законодательством.

Софья КОРОЛЬКОВА.

ОТКРЫТЫМ ТЕКСТОМ

Чем больна наука?

(Окончание. Начало на 3-й стр.)

Было ликвидировано объединение "Кибернетика", состоявшее из головного института и трех родственных предприятий. Ликвидированы отделения аграрной науки при ее передаче в Национальную академию. Это были ошибочные решения. И только через четыре-пять лет, наконец, на базе отделений аграрной науки были сформированы научно-практические центры. А затем руководство Академии впало в другую крайность и начало рассматривать подобные организационные преобразования как некое универсальное средство повышения эффективности научных разработок, своего рода панацею от всех бед. И в результате превратило их в шаблонное мероприятие. Это привело к созданию имитационных научно-практических центров. В отчетах они подавались как достижение политики реформирования, а на самом деле были бесполезны или даже вредны. Примером такого имитационного центра является центр по материаловедению. Такого нелогичного образования нет ни в одной стране. И это не единственный пример подобных волюнтаристских решений. Еще один пример — "реформирование" геологической науки. Несколько лет назад был расформирован Институт геохимии и геофизики НАН Беларуси. Небольшая часть сотрудников переведена в Институт природопользования НАН Беларуси, а большинство передано в БелНИГРИ Минприроды. Это непродуманное решение нанесло существенный удар по геологической науке Беларуси. Позже автор проекта М.В.Мясникович признал допущенную ошибку. Признал, но не исправил.

Следует прекратить практику создания в академии имитационных центров. Это имитация реформ, используемая для демонстрации служебной активности.

4.Инновационная деятельность. Инновационная деятельность в сложившихся отраслях производства и производственных объединениях (фирмах, корпорациях) должна в основном обеспечиваться отраслевой и фирменной наукой на основе хозрасчета. Так происходит во всем мире, исключение составляют оборонные отрасли и прорывные направления в технике, где роль государства должна быть решающей.

Задача академии — предлагать и развивать новые современные разработки и технологии, участвовать в их освоении в производстве. Любых технологий и особенно крупных, типа суперкомпьютеров, стволовых клеток, биотехнологий и т.п. При этом создаваемые в Академии новые инновационные предприятия должны быстро становиться субъектами рыночных экономических отношений, а не пользоваться длительное время государственными дотациями в различных формах и видах, что делает их слабо стимулированными к повышению эффективности производства, а то и реально убыточными.

Уже длительное время ученых, всю страну пытаются убедить, что Академия наук должна стать и уже вот-вот станет некой "научно-производственной корпорацией" (для наукообразия иногда говорят даже "кластером"). Нигде в мире науку не сводят к научно-производственной корпорации. Наука есть наука, инновации суть инновации, производство есть производство. В мире накоплен огромный опыт и успешной науки, и эффективных инноваций, и современного производства. И нам прежде всего следовало бы попытаться освоить и применить накопленный опыт организации этих сегментов.

Инновации возникают в науке, но осваиваются они в фирмах, корпорациях, субъектах рыночной экономики. В результате освоения и производства возникает прибыль, которая используется для повышения жизненного уровня, развития производства и освоения новых инноваций. **Государство должно создавать условия, стимулирующие весь этот процесс, в том числе и стимулирующие авторов инноваций, которые могут участвовать или не участвовать в этапе освоения.** Законодательной и исполнительной властям страны еще предстоит выполнить большую работу, чтобы создать такие условия. Необходимо также наработать практику инновационной деятельности. Предстоит еще большая работа, чтобы наладить инновационные процессы, с наскока эту проблему не решить.

Для нашей небогатой страны очень важным является привлечение зарубежных инвестиций для инновационной экономики, кооперация и помощь в освоении высокотехнологических производств. Хороший доступ к зарубежным рынкам — еще одно условие успешного развития таких производств, поскольку наш внутренний рынок для соответствующих изделий во многих случаях малообъемный и, как следствие, малодоходный. **Поэтому для развития инновационной экономики необходимо иметь хорошие деловые отношения со всеми странами и особенно с лидерами в высокотехнологических производствах.**

В последние десять лет от ученых Академии требуют внедрения, экспорта, создания производств. Для научно-исследовательских институтов устанавливаются планы зарабатывания валюты. Такого в мире нигде нет. Попытка подменить административными приказами кропотливую постоянную работу по созданию инновационной экономики — это тупиковый путь. Хорошо известно, что ученые в массе своей плохие менеджеры. Хотя инновации исходят от ученых, но, как показывает мировая статистика, ученые составляют мизерный процент среди руководителей новых возникающих инновационных производств.

"Экспорт" институтами осуществляется в основном за счет проектов двух типов. Первый — это участие в международных исследовательских программах. В реальности это сотрудничество. Его надо всемерно расширять, его тематика обычно всегда современная. Оно хорошо реализуется с Россией. Второй тип — это научно-технические проекты со странами, стремящимися ускоренными темпами выйти на передовые научные рубежи. Прежде всего это Китай, Индия. Для них наши знания и разработки новые (в ряде случаев пусть и не самого современного уровня) и недорогие. Получить такое или более современное у западных партнеров можно за цену в несколько десятков раз большую. Но есть большое "но". По некоторым из продаваемых разработок в перспективе можно было бы наладить производство наукоемкой продукции и иметь объем продаж в сотни, а то и тысячи раз больше, чем плата за проект. Однако результат требуют получить здесь и сейчас. **Это одна из характеристик создаваемого "научно-производственного кластера".**

Планы по производству, доводимые до институтов, деформируют инновационный процесс. Директора стремятся сохранять при институтах некоторые производства, которые в инновационной системе должны работать самостоятельно в рыночных условиях. Возникают ситуации следующего типа. Лаборатория института, тесно сотрудничающая с предприятием, подает заявки на научно-технические проекты в Комитет по науке и технологиям. Проекты финансируются. Предприятие на полученные средства разрабатывает усовершенствованное изделие. И все участники процесса довольны: предприятие регулярно получает совершенно бесплатные бюджетные дотации, сотрудники лаборатории — доплаты, директор института и руководство Академии докладывают о выполнении планов. Сотрудники лаборатории, ежегодно получая финансы на фундаментальные исследования, за три года не опубликовали ни одной статьи в научных журналах. Следовательно, фундаментальные исследования не проводятся, деньги фактически нецелевым образом расходуются на поддержку предприятия. **Необходимо принять меры для предотвращения нецелевого расходования средств, выделяемых на финансирование фундаментальных исследований.**

Здесь описана реально существующая ситуация. Можно привести и другие примеры, пусть и несколько отличающиеся от изложенного, но суть будет та же — получение бюджетных дотаций коммерческими хозрасчетными предприятиями. **Это еще одна из характеристик создаваемого "научно-производственного кластера".** С такими "кластерами" страна богатством не прирастет.

Концентрирование производственных предприятий в Академии наук (подобное отсутствует в мировой практике) неэффективно. Оно приводит к неоправданным бюджетным расходам. Более того, Академия при этом становится подобием Совета министров в миниатюре, уделяя при этом недостаточно внимания выполнению основных задач: развитию науки и генерированию инноваций. За недостатком времени не станем останавливаться на возможных мотивах лиц, созидающих на базе Академии "научно-производственный кластер".

При создании инновационного механизма следует использовать мировой опыт. Инновационные предприятия должны работать на рыночных условиях. Как, например, "Солар", "Лотис", другие предприятия, использующие опыт и наработки Института физики. Они успешно работают в течение почти 20 лет и ежегодно отчисляют налогов на сумму, примерно равную годовому бюджетному финансированию института.

5.Финансирование науки. Справочно. Наукоемкость ВВП: Беларусь — 0,6—0,8% в течение многих лет; Украина — 1%; Россия — 1,3%; страны ОЭСР (организации экономического сотрудничества и развития) — 2—3%; Финляндия, Швеция — 3%.

Наукоемкость ВВП должна быть увеличена, так как сейчас она ниже критического уровня, необходимого для воспроизводства научно-технологического потенциала страны.

***

Научному сообществу, всей стране предстоит тяжелая и упорная работа по преодолению кризиса в науке, сохранению и развитию научного потенциала, созданию эффективной инновационной системы. Простого, тем более одномоментного административного решения не существует. Эту сложную задачу можно решить, если научное сообщество и властные структуры будут действовать сообща. При этом экономика и наука должны доминировать над политикой, идеологией и личностными отношениями участников процесса преодоления кризиса.

Наши безопасность, здоровье, качество жизни, процветание сейчас более, чем когда-либо, зависят от науки. И поэтому мы должны сделать ставку на науку.

ОБ АВТОРАХ

Александр Павлович ВОЙТОВИЧ

11-й президент НАН Беларуси. Физик, государственный деятель. Академик Национальной академии наук Беларуси (1996 г.; чл.-корр. с 1986 г.), доктор физико-математических наук, профессор.

Окончил Белорусский государственный университет. С 1960 г. работал в Институте физики АН БССР, с 1980 г. заведующий лабораторией, в 1984—1988 гг. заместитель директора по научной работе этого института. В 1992—1993 гг. заместитель директора по научной работе, в 1993—1997 гг. директор Института молекулярной и атомной физики НАН Беларуси, одновременно в 1992—2007 гг. заведующий лабораторией этого института. С мая 1997 г. по декабрь 2000 г. президент НАН Беларуси, с декабря 2000 г. по июль 2003 г. председатель Совета Республики Национального собрания Республики Беларусь. В 1998—2003 гг. председатель подкомитета по Государственным премиям Республики Беларусь в области науки и техники, в 1997—2003 гг. главный редактор журнала "Доклады Национальной академии наук Беларуси". В настоящее время заведующий лабораторией Института физики им.Б.И.Степанова Национальной академии наук Беларуси.

Известен своими работами по лазерной физике и оптике, динамике нелинейных систем, физике наноразмерных структур.

Государственная премия Республики Беларусь 1996 г. за цикл работ "Явления анизотропии в лазерах и принципы поляризационной лазерной спектроскопии". Премия НАН Беларуси и Сибирского отделения РАН им. академика В.А.Коптюга 1999 г. за цикл работ "Лазерная спектроскопия высокого разрешения и ее фундаментальные приложения".

Автор около 250 научных работ, в том числе 2 монографий, справочника, 25 изобретений.

Награжден орденами Знак Почета, Франциска Скорины, медалью.

Владимир Федорович ЛОГИНОВ

Ученый в области географии и геоэкологии. Академик Национальной академии наук Беларуси (2000 г.; чл.-корр. с 1994 г.), доктор географических наук (1982 г.), профессор (1989 г.).

Окончил Ленинградское высшее инженерное морское училище им.С.О.Макарова. В 1969—1973 гг. старший научный сотрудник Сибирского института земного магнетизма, ионосферы и распространения радиоволн Сибирского отделения АН СССР. С 1973 г. заведующий лабораторией Всесоюзного НИИ гидрометеорологической информации — Мирового центра данных, с 1977 г. заведующий лабораторией Главной геофизической обсерватории им.А.И.Воейкова, с 1985 г. научный сотрудник Всемирной метеорологической организации ООН (Женева). В 1987—1990 гг. заведующий лабораторией Главной геофизической обсерватории им.А.И.Воейкова. С 1990 г. заместитель директора по научной работе, в 1997—2008 гг. директор Института проблем использования природных ресурсов и экологии Национальной академии наук Беларуси, одновременно заведующий лабораторией этого института. С 2008 г. главный научный сотрудник Института природопользования Национальной академии наук Беларуси. В 1995—2002 гг. заведующий кафедрой Белорусского государственного университета, с 2006 г. заведующий кафедрой Международного экологического университета им.А.Д.Сахарова.

Научные работы в области диагноза и прогноза изменения климата. Установил пространственно-временные закономерности изменения климата и экстремальных климатических явлений (засух, наводнений) под влиянием естественных и антропогенных факторов. Предложил наиболее полные оценки влияния аэрозолей вулканического и антропогенного происхождения на солнечную радиацию и климат, разработал сценарии изменения климата Беларуси и оценил их последствия в различных сферах хозяйственной деятельности. Руководил созданием системы информирования государственных органов и населения о состоянии природной среды Беларуси и ее изменениях.

Государственная премия Республики Беларусь 2002 г. за цикл работ по диагностике состояния природной среды на основе аэрокосмических, лидарных, наземных и химико-аналитических методов и средств: исследования, разработки, внедрение. Премии НАН Беларуси в 1997 г. и 2007 г.

Автор 420 научных работ, в том числе 20 монографий, брошюр, справочников, учебных пособий.

Награжден медалью Франциска Скорины.

ТЕМА ДНЯ

«Именем народа» вы стали квартирантом

Государственный разбой не знает границ: новый Жилищный кодекс, вступивший в силу 1 апреля 2013 года, превращает жильцов неприватизированных квартир в квартирантов.

Среднестатистическая квартира на 60—70 квадратов, где не зарегистрирован собственник, обойдется в 700—900 тысяч рублей ежемесячно. Но самое главное — никто не знает, сколько таких квартир и сколько людей в них живет, а потому никто не в состоянии оценить масштабы трагедии. Грабеж среди бела дня!

С Нового года вышли все сроки приватизации жилья. Для жильцов неприватизированных квартир вводится плата за пользование жилым помещением. Это оговорено постановлением Совмина №193.

Как следует из типового договора найма жилого помещения государственного жилищного фонда, тем же постановлением граждан обяжут платить и за коммунальные услуги "по полной программе", а также производить отчисления на текущий и капитальный ремонты. Возникает вопрос: а куда делись ранее произведенные платежи, когда нынешние квартиранты еще таковыми не были?

В Швеции жители подобных квартир производят один платеж — аренда жилья, ремонт и содержание квартир осуществляет собственник.

Хочу заметить: в неприватизированных квартирах, как правило, проживают граждане, получившие квартиры на производстве бесплатно и проживающие в них всю свою сознательную жизнь. Кроме того, многие из них до сих пор пребывают в неведении о своем новом статусе квартиранта, так как местные органы не удосужились даже провести элементарного оповещения о предстоящих радикальных переменах в жизни и без того обездоленных людей. Многие из которых узнают о том, что они не смогут своим детям оставить квадратные метры в наследство, только после того, как увидят новую строку в жировке и пойдут выяснять ее происхождение в ЖЭС.

А ведь еще недавно ЖЭСы, после визита главы государства в Дом ветерана Ленинского района Минска, каждому одиноко проживающему пенсионеру бросили в почтовый ящик предложение в обмен на квартиру досмотреть его в "доме престарелых".

Странная у нас получается логика: вводят налоги на богатых, а "богатыми" всегда оказываются бедные. Вроде на всех уровнях трубят, что стараются помочь неимущим, а на практике сначала отменили все льготы, а теперь "забрали" и квартиры.

И пока еще не поздно, необходимо продлить сроки приватизации жилья, а гражданам, получившим это жилье во времена СССР, передать его бесплатно.

До тех пор, пока начальники не поймут, что человек дороже лампочки, воды и канализации, не будет никакого порядка. А то, что называется установлением экономически обоснованных цен на коммунальные услуги, на самом деле будет бардаком, прикрытым казарменной экономией бюджетных средств.

Владимир НОВОСЯД,
бывший депутат Палаты представителей.

--------ТЕЛЕГРАММА--------

ТЕЛЕГРАММА
ГРОДНО 066/1/6 100 3/Ч 0843=

ЛЮКС
МІНСК ВУЛ ЭНГЕЛЬСА Д 34А РЭДАКЦЫЯ ГАЗЕТЫ НАРОДНАЯ
ВОЛЯ СЯРЭДЗІЧУ ІОСІФУ ПАУЛАВІЧУ=

ПАВАЖАНЫ ІОСІФ ПАУЛАВІЧ ШЧЫРАЯ ВАМ ПАДЗЯКА ЗА ПАДАРУНАК ЧЫТАЧАМ
НАРОДНАЙ ВОЛІ МЫ ДАВЕДАЛІСЯ ПРА ТОЕ ШТО ВЫ ДОУГІ ЧАС ТРЫМАЛІ НА
КОНЧЫКУ ЯЗЫКА ПРЫЙШЛА ПАРА І ВАШ ЗВАРОТ ВАШ РОЗДУМ СУД ЦІ
ІНКВІЗІЦЫЯ АДКРЫЛА ВОЧЫ ТЫМ У КАГО ЯНЫ БЫЛІ ПРЫПЛЮШЧАНЫЯ ГЭТЫ
РОЗДУМ ЗВОНАМ АДГУКНЕЦЦА У МНОГІХ СЭРДЦАХ ГЭТЫ НУМАР НАРОДНАЙ ВОЛІ
ДАСЦЬ МАГЧЫМАСЦЬ РАЗПРАВІЦЬ КРЫЛЫ І ДАСЫЛАЦЬ У РЭДАКЦЫЮ РУКАПІСЫ
ЯК ПАДКАЗВАЕ СУМЛЕННЕ ХОПІЦЬ МАУЧАЦЬ ХОПІЦЬ БАЯЦЦА ХОПІЦЬ
АГЛЯДВАЦЦА ЖЫВЕ БЕЛАРУСЬ ЖЫВЕ НАРОДНАЯ ВОЛЯ АД ІМЯ ЧЫТАЧОУ
НАРОДНАЙ ВОЛІ З ЛЮБОУЮ И ПАВАГАЙ=РОЗА РЫМАР ГАРОДНЯ-

БЕЛАРУСЬ МИНСК 03 04 2013 а Цех по предоставлению услуг

НННН 17269657 03.04.2013 08.48

ПРЕДЛАГАЮ!

Читайте Валерия Костку

Если кому-то не ясно, что теперь делать, то пусть прочитает в "Народной Воле" за 5 марта 2013 года статью Валерия Костки под названием "О выборах, бойкоте, площади, "едином" и "непобедимом".

Предлагаю эту статью размножить, у кого есть возможность, и донести до каждого жителя Беларуси.

Хочу выразить огромную благодарность автору этой статьи и глубокое уважение.

С уважением к редакции —

А.ШОРЕЦ,
житель Молодечно.

З ПІСЬМА

Вярніце беларускую мову ў вышэйшыя навучальныя ўстановы

Да таго часу, пакуль беларускую мову дзяржава не верне ў вышэйшыя навучальныя ўстановы, яе заняпад у школах, гімназіях, ліцэях будзе працягвацца.

Родная мова павінна быць запатрабавана ад дзіцячага садка, першага класа да апошняга курса інстытута, універсітэта, акадэміі. А пасля гэтага яна знойдзе ўжытак ва ўсіх сферах нашага жыцця.

Ірына Пятроўна САЎЧАНКА,
педагог.

РЕГИОН

«Стыдно поднять глаза на улицах города...»

Православные жители Могилева обратились в газету "Вечерний Могилев" за помощью.

"Нас возмущает и тревожит то, что эротические и порнографические изображения "вышли" на улицы наших городов и страницы периодических изданий", — написали они.

"Не спрашивая нашего согласия, попирая вековые нравственные ценности, нагло и бессовестно нам повсюду подсовывают эротику и порнографию. Стыдно поднять глаза на улицах городов Беларуси. На рекламных щитах — полуобнаженные женщины, — возмущаются авторы письма. — Витрины магазинов оформляют раздетыми дамами в нижнем белье (обычно таким способом в публичных домах завлекают клиентов). У расчетных касс магазинов, аптек, киосков выложены презервативы с непристойными изображениями женских тел (вы бы хотели видеть среди них свою жену или дочь?), причем на уровне детских глаз, среди товаров хозяйственного назначения, игрушек. Куда бы ни пошли наши дети, везде они видят непристойности. Примеров множество.

Чтобы купить хлеб, наши дети вынуждены видеть то, что осматривают доктора у пациентов в кабинетах гинеколога и проктолога. Чтобы купить школьные принадлежности и газеты, дети невольно рассматривают эротические журналы. Глядя из окон автобусов, наши малыши показывают пальчиком на рекламные щиты и говорят: "Мама, смотри, вот тетя раздетая". Наверное, вы это уже не замечаете. В святой праздник День Победы 9 Мая мы читаем поздравления с видом пожилого воина, страстно целующего в губы маленького мальчика. Дети должны быть обласканы родителями, но это их личные чувства, и выставлять их напоказ нельзя. А радость на плакатах по поводу победы над фашизмом выражать надо без оскорбительных намеков. Почему нас хотят опустить до уровня скота? В аптеках окна оформлены рекламой с изображением матери с младенцем. Но почему эта мать голая, да еще на улице?

Факты можно долго перечислять. Почему намеренно стирается чувство стыда?!"

Тема не простая. Потому что ханжество, как и распущенность, никогда ни к чему хорошему не приводило. Давайте обсудим.

ПРОШУ СЛОВА!

Отбирают последнее?

26 марта в выпуске вечерних новостей на канале ОНТ бегущей строкой прошла прелюбопытная информация. Дескать, в Беларуси не предполагается продлевать льготу на проезд в пригородном транспорте для пенсионеров.

Поскольку авторы подобного объявления не обозначены, искать концы в этом деле никому не советую. Артель "Напрасный труд". Говорю на основании своего многолетнего печального опыта. К примеру, в прошлом мне так и не удалось найти конкретное должностное лицо (или ведомство), которое бы ясно и недвусмысленно признало свою инициативу по отмене социальных льгот и гарантий от 2007 года.

Могу предположить, что сейчас с помощью бегущей строки на ОНТ производится зондаж общественного мнения: проглотят граждане очередной "сравнительно честный" способ отъема социальных благ любимым государством или нет.

Такие вещи обычно организуются после очередных выборов, когда до следующих выборов еще ой как далеко. Так было в 2007 году, после президентских выборов 2006 года. Так происходит и теперь, после президентских и парламентских выборов 2010-го и 2012 годов.

"Социальное государство" сбрасывает с себя балласт социальных обязательств. Вот уже и государственным театрам предлагается перейти на самофинансирование... И в государственных аптеках в который раз перебои с поставками льготируемых лекарств от глаукомы. И цены на электроэнергию подняли по той схеме, за которую ратовали чиновники. Зачем тогда было спрашивать мнение людей? Для "демократизму"? Или, как обычно: "Мы тут посоветовались с народом, и я решил?"

А как же быть с мнением того самого народа, от лица которого вещает власть? И с самим народом как источником власти? Между прочим, когда я предложила правительству после отмены льгот ввести хотя бы льготу для пенсионеров на проезд в дачный период в городском и пригородном транспорте на шесть месяцев (с мая по октябрь), я опиралась исключительно на народное мнение. Точнее, на мнение пенсионеров-дачников.

Льготу ввели указом президента в 2008 году. Причем только для пригородного транспорта и только на пять месяцев. Стыдно-то как: в Москве, Екатеринбурге, Киеве, Вильнюсе, Варшаве льготы на проезд в городском транспорте для пожилых есть, а у нас нет. Замечу, что проезд этот у соседей бесплатный и полуплатный.

Но если вы думаете, что наша "пригородная" льгота от 2008 года была "асимметричным ответом" на стабильные пенсионерские транспортные льготы соседей, то вы ошибаетесь. Напомню, с 2008 года льгота продлевалась ежегодно специальным указом со сроком действия только на один год (экономия на "ядерном" электорате — верх неблагоразумия!). Правда, после президентских выборов 2010 года она была введена как бы бессрочно, но уже в 2012 году была вновь "подарена" осчастливленному народу как однократная. Это сколько же информационных урожаев, посвященных неустанной заботе о пенсионерах, удалось власти собрать с одной сотки... тьфу ты, с одной льготы!

Спасение утопающих — дело рук самих утопающих. Что надо делать пенсионерам-дачникам?

Во-первых, не спать в шапку. Времени мало — где-то недели три на принятие соответствующего решения. До 30 апреля. А ваше письмо еще должно дойти.

Во-вторых, попросите всех знакомых дачников, кто пользуется пригородным транспортом, написать свое письмо власти. Запомните: власть реагирует только на массовые пожелания.

В-третьих, правильно выбирайте адресата. Если бы письмо отправляла я, то написала бы на имя помощника президента Виктора Александровича Лукашенко. Сам президент как-то обмолвился, что доверяет его информации. Будьте уверены, что этот человек не побоится доложить президенту об общественном недовольстве. Ваш голос будет услышан.

Ольга АБРАМОВА.

КАЛОНКА АЛЕСЯ НЯЎВЕСЯ

Дарма Тарас прыбег да нас...

Украінскі праваабаронца папрасіў палітычнага прытулку ў Беларусі.

"На Украіне час суровы,
Для вольнай думкі цяжкі час, —
Прыйшоў да гэтакай высновы
Мясцовы дэмакрат Тарас. —
Паўсюль лунае дух астрожны,
І парушаюцца правы,
І змушаны трымацца кожны
Цішэй вады, ніжэй травы.
Рагаткі ставяцца для партый,
І дэмакратыі няма.
Ну, словам, і гадаць не варта:
Краіна наша — як турма".
Што ж, нам няўцям, чаму ён дулю
Падсунуць Украіне мог:
Ці мо за Цімашэнка Юлю,
Што сёння трапіла ў астрог,
Ці Януковіч сам нялюбы,
Бо ён, маўляў, увёў дыктат,
Ці даў амапавец у зубы...
Прычын для "дуль" бывае шмат.
Калі ў сваёй краіне мулка,
Як ад улады ціск і здзек,
Дык палітычнага прытулку
Шукае кожны чалавек.
Вось і Тарас "навострыў лыжы",
Рашыў падацца за кардон.
Ды не на Лондане-Парыжы
Свой позірк засяродзіў ён.
З надзеяй слёзнымі вачыма
На Беларусь зірнуў, на нас!
Дальбог, дапетрыць немагчыма,
На што разлічваў тут Тарас.
Ці не глядзеў ніколі тэле,
Ці не чытаў зусім газет,
Ці, можа, проста быў з пахмелля...
Прызнацца, для мяне сакрэт.
І вырашылі нашы ўлады,
Што адмаўляць Тарасу грэх:
Адсюль, хто можа, збегчы рады,
А гэты, бач, сюды прыбег.
Прапагандысцкі вал, падобна,
Удала раскруціць ільга:
Маўляў, з правамі гэтак добра,
Што з палітбежанцаў — чарга.
І паступова, пакрыёма
Стаў абжывацца ў нас Тарас.
Дэмакратычны дух, вядома,
Як калісь, у яго не гас.
Тарас не траціў інтарэсу,
Які ў нас тут з правамі стан.
Мясцовую пачытваў прэсу,
Паглядваў на тэлеэкран.
І меў заўжды настрой паршывы,
Незразумела, бач, яму:
— Чаму няма альтэрнатывы
Палітыкану аднаму?
Ён у газетах, на экране...
На ім сышоўся клінам свет?
Заменіць хто, як час настане?
І іншым даць дарогу след!
Яго пачулі там, дзе трэба...
Пагроза вострая, як кол:
— Каб пад табой не знікла глеба,
Ты прыкусі язык, хахол...
Для розуму яго нагрузкай
Было пытанне шчэ адно:
— Чаму тут мовы беларускай
Нідзе, прынамсі, не чутно?
Нібыта на абсяг краіны
Прыбыў-прыехаў люд з Масквы...
Паўсюль захоўвацца павінны
Нацыянальныя правы!
І зноў паклікалі Тараса
У адпаведны кабінет:
— Ясі тутэйшыя каўбасы,
Дык і суціш крыху імпэт...
Калі ж дамоў аднойчы крочыў
Па ціхай вулцы ўздоўж ракі,
Тарасу трапілі на вочы
З плакатам нейкім дзецюкі.
Для Кіева — малюнак звыклы...
— Што патрабуеце, сябры?
— Палітыкі ў нас калісь зніклі,
Пра іх ні слыху з той пары.
Пакуль пра "зніклых" і пра побыт
Размову мірную вялі,
Міліцыянты з імі побач
Паўсталі — нібы з-пад зямлі.
— Ну што, панове дзермакраты,
Пікет, няйначай, ладзім тут?
І пацягнулі ўсіх за краты —
Упёк пятнаццаць сутак суд.
Тарас як быццам матам пляцкаў —
"Мянты" даказвалі ў судзе.
Прычым плявузгаў "па-хахляцку",
Чым абражаў вакол людзей.
Таму зусім ужо не дзіва,
Што дэманстрацыі падчас,
Калі кішэў натоўп вірлівы,
Пайшоў на мітынг і Тарас.
АМАП прымчаўся без замінкі
(Ніхто не з'явіцца хутчэй!).
Пагрозны строй, шчыты, дубінкі...
Тарасу — хрась! — паміж плячэй.
Яшчэ — пад дых каваным ботам,
Тарас ажно сагнуўся ў крук.
Куды яго цягнулі потым,
Не помніць — ніцма ўпаў на брук.
Калі заціхлі бунту хвалі,
Калі засохлі слёзы й кроў,
Яго назад дэпартавалі:
— Сваіх хапае бунтароў!
Каб залячыць на сэрцы раны,
Прытулку просіць хай цяпер
На тэрыторыі Ірана,
На Кубе ці ў КНДР.

Народная Воля
http://www.nv-online.info
9 КРАСАВIКА 2013 г.

У СОСЕДЕЙ

Янукович помиловал Луценко и Филипчука

*Президент Украины Виктор Янукович подписал указ о помиловании шести осужденных, в том числе бывшего главы МВД **Юрия Луценко** и экс-министра охраны окружающей среды **Георгия Филипчука.***

Первые слова, сказанные Луценко журналистам: "Я в политику не возвращаюсь. Я был в политике и в ней остаюсь". При этом он сказал, что не собирается выдвигать свою кандидатуру на президентских выборах 2015 года и мстить Виктору Януковичу: "Человек, думающий о мести, напрасно тратит дни и годы. Я буду работать на оптимистичную перспективу".

Оппозиция показывает зубы

В Киеве состоялся массовый митинг оппозиции. Акция противников власти стала одной из самых массовых со времен "Оранжевой революции" в конце 2004 года. По данным организаторов, это около 20 тысяч человек. Люди держали в руках плакаты с надписями: "Законным выборам в Киеве — быть!", "Януковича — в отставку!", "Требуем отменить пенсионную реформу".

В резолюции митинга — требование освободить всех политических заключенных, в частности экс-премьера Юлию Тимошенко, и провести досрочные выборы президента и мэра Киева.

СКАНДАЛЫ

«Эта старуха еще хуже, чем тот косоглазый»

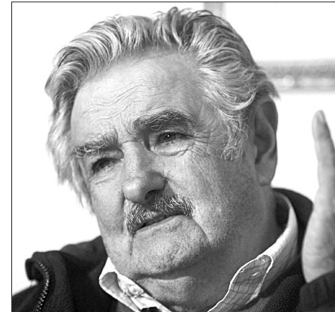
Буэнос-Айрес выразил протест в связи с нелестными высказываниями уругвайского лидера Хосе Мухики в адрес президента Аргентины Кристины Фернандес де Киршнер и ее покойного супруга Нестора Киршнера.

Поводом для дипскандала стали слова главы уругвайского государства, который перед началом пресс-конференции обсуждал отношения страны с Бразилией и Аргентиной с одним из муниципальных чиновников и не обратил внимания на то, что микрофон уже был включен.

"Эта старуха еще хуже, чем тот косоглазый", — по данным журналистов, сказал Мухика. В Аргентине посчитали, что президент имел в виду нынешнего президента страны и ее покойного супруга и предшественника на посту главы государства Нестора Киршнера, сообщает ИТАР-ТАСС.

В этой связи в Министерство иностранных дел Аргентины был вызван посол Уругвая в Буэнос-Айресе Гильермо Поми, которому вручили ноту протеста. Кроме того, МИД Аргентины выступил с заявлением, в котором говорится о "неприемлемости обидных комментариев, оскорбляющих память" покойного президента, который считал Хосе Мухику своим другом.

Уругвайский лидер отказался признать, что его высказывания относились к президенту Аргентины, но в то же время заявил, что

не собирается ни перед кем оправдываться и выступать с опровержениями.

Это не первые разногласия между двумя странами. Местные наблюдатели вспомнили о еще одном "микрофонном скандале". В 2002 году занимавший тогда пост президента Уругвая Хорхе Батлье, говоря о ситуации в Аргентине и не заметив включенные микрофоны, сказал, что "там (в Аргентине) куча воров — от первого и до последнего", отмечает РИА "Новости". После этого Батлье был вынужден принести извинения аргентинским властям, однако отношения между правительствами двух стран ухудшились.

ОСОБЫЙ ВЗГЛЯД

Сервисёры

Так называют людей, отвечающих за качественную подготовку спортинвентаря. Попробуй, скажем, в морозный день нанести на лыжи мазь, рассчитанную на оттепель. Доверие у главного тренера команды потеряешь вмиг, а сами гонщики такого помощника могут и в сугроб на ночь закатать.

В Беларуси "сервисёров от политики" тьма-тьмущая, но ответственности за свои несусветные ляпы они, как правило, не несут. Нерадивых производственников и силовиков президент отчитывает, словно нашкодивших подростков, а выставить перед телекамерой какого-нибудь чиновника, облепленного паутиной дремучего провинциализма, не получается. Поэтому "президентские лыжи" уже почти не катят. "Сервисёры" в области идеологии, государственного управления, национальной безопасности явно потеряли свою квалификацию.

«Бульбашъ» как национальная идея

В бульбяную эпопею значительный вклад внесла газета "Рэспубліка", официальный орган Совета министров. Примерно на протяжении двух лет "рэспубліканцы" вели тему... памятника бульбе. Изваять картошину в бронзе или граните не удалось. То ли финансы подвели, то ли скульпторы не вдохновились. Задумка, однако, даром не пропала. Появились ее материализованные идеологические выкидыши — водка "Бульбашъ", питьевая вода "Бульбашъ", песня "Бульбашъ" и даже завод "Бульбашъ"...

У людей с нормальным образованием и не страдающих амнезией словечко "Бульбашъ" способно вызвать не только молодежно-балдежное настроение. Прикольный твердый знак в конце слова ситуацию не спасает.

На Белорусском Полесье вплоть до 50-х годов прошлого столетия прятались участники украинских антисоветских формирований. Один из командиров носил фамилию Бульба. Местные жители называли повстанцев "бульбашами".

Недавно особо продвинутые украинцы решили прощупать почву, нельзя ли на Брестчине соорудить памятник Степану Бандере. Согласие не получено. Нашим южным соседям придется пока довольствоваться тем, что в Минске на проспекте Победителей, по которому обычно проезжает кортеж белорусского президента, открылся винно-водочный магазин "Бульбашъ".

"Бульбашъ" имеет еще один "гносеологический" корень. В советский период национально окрашенные клички — вербальное сопровождение дедовщины — гуляли по армейским казармам. Эстонцев называли "куратами", русских — "кацапами", литовцев — "лабасами", украинцев — "хохлами", белорусов — "бульбашами"...

Мне могут возразить: при чем тут бандеровцы и дедовщина, если речь идет о торговой марке, признанной за пределами Беларуси? Вот Буль-награды, полученные на конкурсе THE INTERNATIONAL SPIRIT CHALLENGE 2012 года в Лондоне: **водка "Бульбашъ. Нано"** — бронзовая медаль, **водка особая "Бульбашъ. Хлебная"** — бронзовая медаль. Буль-награды, завоеванные на выставке ПРОДЭКСПО 2012 года в Москве: **настойка "Бульбашъ. Медовая с перцем"** — золотая медаль, **водка особая "Бульбашъ. Хлебная"** — серебряная медаль. Буль-награды сыпались и в предыдущие годы.

Не знаю, как вас, дорогие читатели, но меня "Бульбашъ. Нано" зацепил, что называется, за живое. Спиртное, настоенное на нано-частицах, — это клево, супер!

Понятно, главное не наклейка на бутыли, а ее содержимое. Но как повели бы себя члены жюри международных конкурсов и выставок, если б на флягах, привезенных, допустим, из Германии, Польши, Израиля, Украины и России, красовалась надписи: "Бош. На крыжовнике", "Пшек. На малине", "Жид. На финиках", "Хохол. На семечках", "Москаль. На соломе"?

Над нами уже не просто подтрунивают — откровенно смеются. И поделом! Если сами себя не уважаем, то кто будет нас уважать?

Сбрендили

Цитата из "Комсомольской правды" в Белоруссии": *"Тендер на создание бренда Минска объявили в июне. Поучаствовало в нем десять брендинговых агентств: семь белорусских, два российских и одно британское. Выиграли англичане — агентство INSTID. Руководительница проекта Наталья Гранд: "Бренд существует только тогда, когда в него верят люди. Поэтому мы собираемся вовлечь в работу минчан, создав сайт для обсуждения бренда. Планируем устраивать обсуждения и дебаты на ТВ, привезем в Минск мировых звезд — знаменитых британских фотографов, дизайнеров, писателей. Кроме того, мы хотим создать общественную комиссию из известных минчан, которая бы курировала проект со стороны города..."*

Из госбюджета зарубежным умельцам выделено 28 тысяч евро. Не густо, но Н.Гранд не унывает: "Да, сумма небольшая, поэтому мы будем искать спонсоров".

В "Белорусской газете" Наталья Гранд уточняет: *"Мы получили устную и письменную поддержку очень важных для нас ключевых специалистов в Беларуси, членов общественного совета, простых людей. Например, в программе "Радио ОНТ" ведущие Иван Подрез и Иван Вабищевич увидели нашу работу — и сразу сказали: "Это про нас! Мы хотим это себе на майки!" То же самое говорят многие белорусские дизайнеры, сотрудники МИД, крупные бизнесмены, молодежь..."*

Познакомимся с английским продуктом поближе. Голубой фон, белые линии. По цветовой гамме бренд напоминает цвета флага спортобщества "Динамо" или флага одного из ближневосточных государств. По графике — материнскую плату, микросхему. Слова на английском означают: **"Минск. Интересно".** Не спорим, Минск всегда интересен, в том числе и развитой электроникой. Бренд-победитель лишен даже намека на национальную принадлежность. Что в нем белорусского, минского? Скорее — знак, стирающий историческую память народа.

Заморские гастролеры появляются у нас не с бухты-барахты. Почву для них взрыхляют местные идеологические массовики-затейники.

Возьмешь в руки — не оторвешься

Именно так рекламирует себя газета президентской администрации "Советская Белоруссия". Из материала о советской эпохе: *"...Недаром ходил анекдот: Павлик Матросов телом своего отца закрыл амбразуру дота".* Даже нацистские пропагандисты, натасканные Геббельсом, не додумались до такого! Чем провинился перед нашими официальными пропагандистами Павлик Морозов, мальчишка, застреленный из обреза в годы сталинского "раскулачивания"? В каком долгу и перед кем оказался Герой Советского Союза, рядовой Александр Матросов, павший в бою с фашистами?

Очередной "СБ"-сюрприз: реклама творчества российской писательницы Л.Улицкой. Как можно пропагандировать в Беларуси сочинительницу, написавшую до этого роман, где белорусы названы главными виновниками уничтожения евреев на территории республики? По мнению Л.Улицкой, именно белорусы в годы Великой Отечественной войны убивали евреев, а немцы им лишь помогали...

В 1946 году в Нью-Йорке вышла книга М.Вайнрайха "Гитлеровские профессора", составленная из трофейных документов, захваченных американскими войсками в Германии. В ней говорится: "...В.Кубэ, наместник фюрера на Беларуси, в письме от 16 декабря 1941 года из Минска в Ригу на имя рейхсминистра Х.Лозе просит разрешения по вопросу: "может ли он доверить убийство евреев из рейха литовцам и латышам?", поскольку сам "был бы не способен сделать это". Далее М.Вайнрайх уточняет: "Литовские и латышские наемники летом 41-го продемонстрировали в истреблении евреев в своих странах такую эффективность, что их использовали для этой цели по всей Восточной Европе..."

Мои идеологические оппоненты могут язвительно заметить: автор тенденциозен, он подобрал давние публикации. Хорошо, берем свежие. Та же "СБ" за 31.07.2012 года: *"Швеция проявляет на первый взгляд непонятную активность на белорусском направлении. Весьма необычна фигура шведского посла господина Эрикссона, владеющего белорусским языком и активно его использующего. Уже одно это является ярким свидетельством повышенного интереса Швеции к Беларуси".*

(Окончание на 6-й стр.)

ЭКСТРЕМАЛЬНЫЙ ТУРИЗМ

Путешествие белоруса в Ирак

28-летний оршанец Александр КОЗЛОВСКИЙ рассказал о том, как он автостопом добирался до далекого Ирака, осмотрел его достопримечательности и посидел в местной тюрьме.

— Александр, давайте с самого начала. Вы решили побывать в Ираке и…

— И отправился в посольство Ирака в Москве. Там меня встретила помощник консула и объяснила, что туристические визы выдаются только при наличии приглашения. Я рассказал о своих путешествиях по Ближнему Востоку, показал множество виз в моем паспорте, банковскую выписку. Попросил узнать, могу ли я поехать от компании, в которой работаю. В итоге остановились на том, что мне нужно принести рекомендательное письмо от работодателя. Сразу скажу: после этого в посольстве я побывал еще 7—8 раз. За это время даже начал говорить по-арабски и научился произносить "Шукран джазилан" (большое спасибо) почти без акцента. В конце концов рекомендательное письмо было одобрено помощником консула, я оставил паспорт и консульский сбор в надежде, что господин посол положительно рассмотрит мое заявление. Через некоторое время я получил визу с коридором 3 месяца и продолжительностью 30 дней.

— А почему именно Ирак?

— Захотелось увидеть достопримечательности: Вавилон, висячие сады Семирамиды, Багдад, в котором "все спокойно"... Решил добираться в Ирак через Турцию, а въезжать через автономный округ Курдистан. Раньше в Курдистан можно было ездить без визы: вам просто ставили в паспорт печать, которая позволяла находиться в стране до 14 дней. А вот теперь для того, чтобы посетить Курдистан, как и арабский Ирак, гражданам России, Украины и Беларуси понадобится полноценная виза, которую можно получить только в посольстве Ирака. И еще: если едете самостоятельно, то не въезжайте в арабскую часть Ирака со стороны Курдистана! Несмотря на то что Курдистан юридически является частью Ирака, он имеет огромную автономию и функционирует как отдельное государство. Такое положение дел огорчает официальный Багдад, поэтому отношения между ним и Курдистаном крайне напряженные. При любой проверке документов в арабском Ираке въездной штамп КПП "Ибрагим-Халил", который находится на территории иракского Курдистана, создаст множество проблем и легко может довести до тюрьмы, как это было в моем случае. Кстати, за день до отъезда из Турции в Ирак я привел себя в порядок: постирал одежду, сходил в парикмахерскую, где моей прическе и бороде придали исламский вид. Постригли бесплатно, как гостя. Кстати, и водитель маршрутки, когда я отправился в Курдистан, денег с меня не взял. А я подарил ему открытку с видами Минска.

— На границе проблем не было?

— Нет. Правда, курдский пограничник долго рассматривал иракскую визу в моем паспорте и не решался поставить въездной штамп. Но начальник уточнил мой маршрут и дал согласие. Я продолжил путь. Похожая процедура ожидала и при переезде в арабский Ирак. Дальше был город Мосул — один из самых опасных городов мира по количеству убийств. Кстати, таксист привез меня в самый дорогой отель в городе, в котором мне предложили номер за 150 долларов вместо положенных 80. С поправкой на то, что я — иностранный турист. Позже уже начал искать более дешевые варианты. И какой-то мальчик лет десяти пообещал отвести в жилье за 10 долларов в сутки. Меня поселили в комнату, где жили студенты, они даже угостили чаем и сладостями. Правда, через некоторое время пришла полиция: ночевать здесь можно было, как оказалось, только с разрешения их начальника. Пришлось идти на блокпост. Но в итоге все закончилось простой проверкой визы.

— Какие были первые впечатления от города, иракцев?

— Первые впечатления? После сильного дождя по тротуару вместе с водой стекали окурки, бумага, пластиковые бутылки, так что приходилось перепрыгивать через кучи мусора. Хотя с самого утра улицу подметали. Другая особенность иракских городов — это провода, свисающие паутиной от какого-нибудь столба к каждому дому. На рынке было много сладостей. Я старался попробовать хоть по кусочку всего — халвы, печенья, лукума, и продавцы охотно угощали меня, так что мне не пришлось платить, хотя я и предлагал деньги. Чаем тоже угощали бесплатно. Восточное гостеприимство даже в самом опасном городе мира никто не отменял. Кстати, солдаты и полицейские тоже помогали мне осматривать достопримечательности, а их начальники исправно выдавали разрешения, несмотря на то что это отнимало много времени. И, кстати, я действительно успел посмотреть очень многое, пока не попал за решетку...

— За что?

— Я делал снимки. Оказалось, что за бетонным забором (рядом со знаменитыми воротами Нергал, которые я фотографировал) находился полицейский участок. Солдаты, наверное, подумали, что я хотел сфотографировать именно их, а не ворота. Такое вот досадное недоразумение. Отвели в комнату, один из офицеров угостил чаем, другой принес бутылку воды. Все улыбались и рассматривали меня — иностранцы там редкость. Минут через десять нас позвали в кабинет к начальнику, где пришлось показать свои фотографии и объяснять, что я — турист. Тот показал на въездную печать Курдистана в моем паспорте, начал что-то писать... В итоге меня отвели в какую-то квадратную комнату с белой штукатуркой без мебели. Это была тюремная камера.

— Экстремальный туризм…

— Можно сказать и так. На полу в камере лежали матрацы, на которых лежали и сидели люди. Когда я вошел, все замолчали и стали рассматривать меня. Жестом я спросил разрешения сесть рядом. Заключенный справа поднялся и освободил для меня матрац, приказав соседям перелечь и подвинуться. Я же, честно говоря, даже не понимал, за что здесь оказался. Не по себе было и оттого, что начальник конвоя весело фотографировался со мной, прежде чем посадить в камеру. Подумалось: может быть, на прощанье?

— Что чувствовали в первые часы после ареста?

— Самое страшное — это неопределенность. Не знаешь, что делать. Я не боялся заключения как такового, но хотелось бы знать, когда отсюда выйду. Позже конвоир принес мой рюкзак из гостиницы и передал записку от иракца, с которым я познакомился ранее. Тот на плохом английском написал, что придет завтра навестить меня. Сразу после этого я отправил с мобильного телефона СМС домой с просьбой о помощи. Знал, конечно, что родители будут в шоке, да и работники посольства, наверное, тоже не в восторге. Но другого выхода у меня не было. Кстати, на следующее утро меня и на самом деле навестили новые иракские друзья. Они привезли завтрак — творог и кусок пирога. Из нашего свидания я сделал вывод, что мое заключение не должно быть долгим.

— Все обошлось?

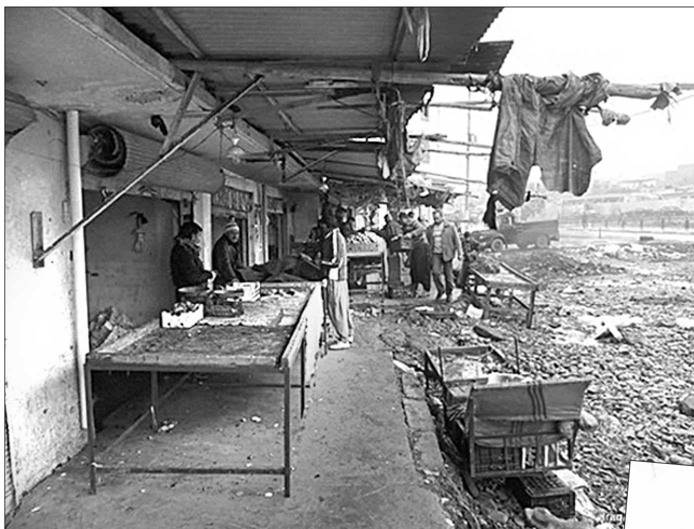
— Отец, получив сообщение от меня, сразу начал звонить в Посольство России в Багдаде, белорусского посольства в Ираке нет. Первое, что сказали там: "Зачем ваш сын поехал в Ирак? Только недавно мы еле вытащили из тюрьмы байкеров". Безусловно, российскому послу понадобилось использовать политические связи, чтобы я оказался на свободе. Позже узнал, что в тюрьму и на самом деле попал из-за фотоснимков "военных объектов в прифронтовой зоне". А отцу в Посольстве России в Ираке посоветовали: "Объясните вашему сыну, чтобы больше ни в коем случае не ездил в ближайшее время в Ирак. Это пока, к сожалению, небезопасное место для путешествий".

— Не жалеете, что совершили такое опасное путешествие?

— В любом случае — это огромный жизненный опыт. Я никого не собираюсь отговаривать от таких поездок или, наоборот, завлекать в экстрим. Но одно могу сказать точно: в Ираке, безусловно, есть на что посмотреть. Страна была недоступна простому туристу во время правления Саддама Хусейна, сегодня там тоже очень непростая ситуация. Возможно, лет через пятьдесят по Ираку будут курсировать туристические автобусы, а на крышах зданий появятся кафе и открытые веранды. Но я не готов ждать пятьдесят лет...

Подготовил Алесь СВЕТЛАНИЧ.

P.S. *Желающие узнать больше о путешествиях Александра Козловского по странам Ближнего Востока могут обратиться на его сайт: www.sayok-belarus.narod.ru.*

ЛИЧНОЕ ДЕЛО

Александр КОЗЛОВСКИЙ. *Экономист, лингвист и переводчик. Работает в крупной компании.*

Хобби — путешествия. В последнее время путешествует в одиночку по странам Ближнего Востока. В этом году при поддержке Чрезвычайного и Полномочного Посла Ирана в России выходит книга Александра о достопримечательностях Ирана.

Также подготовил материалы о путешествиях по Чечне, Дагестану, Ираку.

ПЕРСОНА

Умерла Маргарет Тэтчер

В Великобритании скончалась бывший премьер-министр страны Маргарет Тэтчер, сообщает агентство Reuters. "Железная леди" ушла из жизни в возрасте 87 лет.

Маргарет Тэтчер была 71-м премьер-министром Великобритании, она занимала этот пост с 1979-го по 1990 год и была первой и единственной в истории женщиной, возглавлявшей правительство Великобритании.

При жизни баронессы в обществе обсуждался вопрос, будет ли она, как Уинстон Черчилль, удостоена после смерти высшей почести в виде государственных похорон. Сама Маргарет Тэтчер, не боясь, обсуждала данную тему в 2008 году с королевой Елизаветой II и с занимавшим тогда пост премьера Гордоном Брауном и высказала пожелание быть похороненной в лондонском соборе Святого Павла. Если это произойдет, то это первые государственные похороны за долгие годы в Британии.

Начиная с 2002 года состояние здоровья Маргарет Тэтчер значительно ухудшилось, и она постепенно отошла от общественной и политической деятельности. Десять лет назад Тэтчер перенесла серию небольших инсультов, и доктора посоветовали ей прекратить публичные выступления.

Дочь экс-премьера, Кэрол Тэтчер, в 2008 году издала книгу, в которой рассказала о борьбе своей матери со старческим слабоумием. По состоянию здоровья "железная леди" этим летом не смогла присутствовать на торжественном обеде в честь бывших премьер-министров, который королева Елизавета II давала в честь 60-летия пребывания на престоле. Два года назад премьер-министр Дэвид Кэмерон дал прием на Даунинг стрит,10 в честь 85-го дня рождения Маргарет Тэтчер, но тогда она также не смогла прибыть на празднество.

Финансовый кризис стал темой новой оперы

Действие оперы происходит в фиктивной стране Ионии в условиях острого кризиса. Главные герои музыкальной драмы "Смерть банкира" —девушка-бунтарка и циничный финансист.

Премьера оперы "Смерть банкира" повествующей о последствиях глобального финансового кризиса, состоялась в немецком городе Герлице. Как отметил главный управляющий местного Театра имени Герхарда Гауптмана Клаус Араунер, театр, существующий на деньги налогоплательщиков, должен поднимать актуальные вопросы, волнующие общество.

Народная Воля
http://www.nv-online.info
9 КРАСАВІКА 2013 г.

ОСОБЫЙ ВЗГЛЯД

Сервисёры

(Окончание. Начало на 5-й стр.)

Посол заговорил на языке страны пребывания — языке, хоть и официальном, но загнанном по вине властей в гетто, и его тут же взяли под подозрение. Что же вы, паразитирующие на бдительности "сервисёры", не навострили уши, когда на стажировку в Швецию отправляли журналистов, работающих ныне на Белорусском телевидении? Вдруг они подхватили "стокгольмский синдром" и с террористами какими-нибудь снюхаются?

Читаем еще: *"Демократическое устройство общества полезно для него не всегда, а начиная с определенной степени развития, по мере возрастания научно-технического уровня экономики и расширения доли граждан, имеющих ту или иную долю частной собственности на средства производства. Только по мере повышения производительности труда все более выгодным становится раскрепощение все большего числа членов общества..."* Угадайте с первого раза, кому принадлежит этот рабовладельческий по своей сути манифест? Правильно, А.Рубинову, председателю Совета Республики Национального собрания. Жаль, что с Рубиновым не был знаком Спартак, поднявший рабов на восстание. Повстречай он его, объяснившего, что нельзя требовать свободы и поднимать людей на борьбу с тиранами, пока паровая машина не изобретена, а ракета тем более, то дожил бы в покое до глубокой старости... Оторопь берет от теоретических установок А.Рубинова, но когда краем глаза коснешься его стихов про "дух из туалетища", то все становится на свои места.

Полигон холодный

Внимательные читатели наверняка обратили внимание на многочисленные публикации в государственной прессе о пирамидах. Они, оказывается, способны увеличивать не только надои молока, но и мужскую потенцию. Лженаучная бредятина? Конечно, но если б этим все заканчивалось...

Минск на самом деле заставлен пирамидами. Есть они и в других городах страны. Белорусские спецслужбы, ау! Или в ваших рядах соответствующих специалистов не осталось? Оно и не удивительно: при Лукашенко за 18 лет сменилось семь (!) председателей КГБ. Даю наводку: зайдите на досуге в Минский горисполком и выясните, почему в детском парке имени Горького пирамиду поставить все-таки не удалось и что это за женщина, доктор наук, ставшая на пути пирамидостроителей? Может, повезет и, ухватившись за одно звено, всю цепочку на солнышко вытащите.

Почему молчат по поводу пирамид православные и католические священники? Видимо, боятся прогневать высокое светское начальство. В приватных беседах — от служки до епископа — они возмущаются: происходит, мол, тихая, на уровне символов, сатанизация двухмиллионного города. Священники — люди просвещенные. Они понимают, что пирамида — не только изящная геометрическая фигура, но и символ, олицетворяющий тоталитарную власть фараона.

Пирамиды из современных материалов возводят во многих странах мира. Например, у входа в Лувр стоит стеклянная пирамида, ровно на том месте, где накануне Великой французской революции масоны пытались возвести пирамиду каменную. Это не означает, что власть во Франции взяли или вот-вот возьмут масоны. Пирамида у Лувра — дань исторической культуре, вбирающей в себя и традиции "вольных каменщиков".

У нас — иной коленкор. Возведение пирамид поставлено на промышленный уровень. Тут одно из двух: или некая архитектурно-строительная мафия, используя лженаучные бредни, сшибает шальную деньгу, оформляя пирамиды как художественные изделия, или действительно происходит манипулирование массовым сознанием.

Несколько лет назад Минск навестил английский лорд Т.Белл. Состоялась его встреча с А.Лукашенко. За энную сумму, до сих пор не обнародованную, англичанин подрядился продвигать позитивный образ Беларуси за рубежом. Результатов — с гулькин нос. Получи, деревня, трактор, распишись за паровоз. После того как в "Народной Воле" появилась моя статья с предположением, что Т.Белл является кадровым сотрудником МИ-6 (английской внешней разведки), титулованный имиджмейкер ушел в тень. Но вот возникла некая Наталья Гранд с ее бело-голубым брендом...

Кстати о птичках. Первым, кто позвонил на Би-Би-Си с сообщением о смерти Бориса Березовского, был не кто иной, как Т.Белл.

В свое время Б.Березовский при очередной личной встрече с белорусским президентом уговорил принять Т.Белла. Вы будете смеяться, но все тот же Т.Белл в беседе с белорусскими дизайнерами одобрил идею с "Бульбашом". Вот такие пироги!

Беларусь превращается в холодный полигон по изменению культурного кода, на выходе — стирание национальной матрицы. "Бульбашъ" был и остается своеобразным тестом для белорусов — проглотят или возмутятся? Проглотили...

Полигон горячий

Есть холодный полигон, белорусский, и был горячий, югославский, тонкости которого мне довелось постичь весной 1999 года. Мой знакомый Л. воевал на стороне сербов. Югославская контрразведка попросила его срочно выехать в Беларусь и доставить журналиста, которому можно доверять, так как посланец одной из официальных белорусских газет был уличен в связях с югославской пронатовской оппозицией и его с позором турнули. Так я оказался в Белграде.

Значение символов в проведении современных информационно-ударных операций продемонстрировано на югославской земле — Сербии и Черногории — в полной мере.

Над Белградом возвышается живописная гора Авала. Вершину в качестве архитектурного контрапункта венчает телевышка. По ней гасили несколько дней, хотя она превратилась в груду искореженного металла уже после первой атаки. В чем смысл и секрет столь расточительной и безумной на первый взгляд бомбежки? Все просто. Вы слышите глухие отдаленные, а для кого и близкие, взрывы. С опаской, выдавливая из себя страх, подходите к окну. Вместо привычной, радующей душу картинки — ажурной телевышки — иглы, уходящей в небеса, — видите адское пламя и дым. И так — много раз. Психологическая пытка. Нервы начинают сдавать. Воля к сопротивлению постепенно истощается, одолевает тоска, уныние, апатия и — внимание! — наступает неприятие власти, неспособной обеспечить вашу безопасность. Наземных боев, когда можно сплотить нацию, нет. Ракеты, поражая цели с поразительной точностью, летят незнамо откуда. Оборонное сознание не срабатывает. Капитуляция.

Дополнительная информация (источники — западные): на чисто военные объекты в Югославии было сброшено 11 процентов от всех ракет и бомб, а на мирные цели (школы, отели...) и цели двойного назначения (мосты, высоковольтные электролинии, заправочные станции...) — 89. Казалось бы, при таком соотношении должно быть большое количество жертв. Но за два месяца войны югославы потеряли менее трех тысяч человек. Это, безусловно, ужасно, но могло быть, увы, куда больше. Как ни дико звучит, но сегодняшнее высокоточное оружие можно считать... гуманным. Относительно гуманным, конечно. Более гуманным в сравнении, например, с ковровыми бомбежками времен Второй мировой войны.

...Били по школе, но в ночное время, когда детей нет. Били по главному отелю "Югославия", но по первому этажу, где жилых номеров нет, зато уничтожили лучшую на Балканах (в техническом отношении) кухню, а в холле — уникальную для всей Европы люстру. Били по штаб-квартире правящей Социалистической партии, но так, чтобы здание не разрушить, а выжечь изнутри, превращая его в страшного монстра с черными окнами-глазницами, наводящего мистический ужас. Бомбы нынче заправлены не только взрывчаткой, но и — тонким знанием человеческой психологии. Отсюда такое внимание к целям-символам.

Для чего нам понадобились югославские наблюдения? Без них не поймем до конца прошлогоднюю "бомбардировку" плюшевыми медвежатами. Одни восприняли ее как выходку воздушных хулиганов. Другие, помнящие уроки советского агитпропа, испугались: вдруг игрушки заразой напичканы? Третьи — представители власти — впали в тяжелый ступор. Министерство обороны спрятало голову в песок, да так глубоко, что на поверхность долетали лишь нечленораздельные звуки. Однако, "сервисёр" В.Гигин, главный редактор журнала "Беларуская думка", все-таки сумел их расшифровать и выступил на сайте БЕЛТА: никакого нарушения воздушной границы страны не было, падающие с неба игрушки — выдумки недругов белорусского народа! Но случился облом, и президент, выждав паузу, десантирование мишек признал.

Как иначе воздействовать на режим А.Лукашенко? Прибегать к суровым экономическим санкциям, к чему призывают отдельные оппозиционеры, неразумно. Белорусский народ, исторически впаянный в Европу, не обязан страдать из-за своих правителей. Отозвать на год-два послов из Минска — значит согласиться на расширение "черной дыры" в центре европейского континента. Следовательно, надо действовать точечно, как в Югославии, но только без крылатых ракет и физических жертв. Например, при необходимости списки "невъездных" белорусских чиновников и их ближайших родственников расширить. Или, просчитав поведение белорусской верхушки и ее беспринципных, лишенных гражданской ответственности "сервисёров", организовать "медвежий десант". И тогда официальная Беларусь с ее заявленной готовностью "лечь под танки НАТО" предстает перед всем миром в смешном и довольно жалком виде.

Чтобы все сказанное (и не сказанное!) объединить уж совсем "железобетонной" логикой, приведем следующий факт: за 8 лет своего президентства Буш-младший, республиканец, подписал 46 приказов на проведение операций по уничтожению "точечных" целей. Демократ Обама за 4 года подписал 350 таких приказов! В один из них попал Усама бен Ладен, террорист №1, устраненный на территории Пакистана. О чем говорит столь резкое увеличение спецопераций? Сегодня никто, в том числе США — бесспорный мировой лидер, не хочет развязывать мировую войну, то есть идти на самоубийство. Отдельные локальные конфликты, вплоть до региональных, еще допустимы, а дальше — стоп. Предпочтение по вполне понятным причинам — безопаснее и дешевле — отдается информационно-психологическим войнам. Кто, например, не слышал о телекомпании "Аль-Джазира", прописанной в Катаре? Деньги ей дают местные шейхи, но "рабочие лошадки" прибыли из Англии — сотрудники арабской редакции на Би-Би-Си. Без "Аль-Джазиры", работающей на высочайшем уровне, "арабская весна" могла бы быть куда более затяжной.

Кто умнее и не возводит пирамид, не придумывает "бульбашей", не ведется на разные "бренды", не обзывает людей, имеющих альтернативное мнение, "врагами народа", кто по-настоящему любит Родину, тот сегодня и побеждает. Не надо бояться временщиков, маскирующих свою нравственную и интеллектуальную немощь "заботой о государстве". От них нужно как можно быстрее избавляться.

Вячеслав ДАШКЕВИЧ.

АСОБЫ

Памерла ўраджэнка Беларусі — адна з найбагацейшых жанчын свету

Спадчынніца амерыканскай кампаніі Johnson & Johnson Барбара Джонсан сканала пасля працяглай хваробы ва ўзросце 76 год.

Як паведамляе Fox News, Джонсан памерла 1 красавіка, аднак пра яе смерць сям'я абвясціла толькі цяпер. Як чакаецца, яна будзе пахавана 15 красавіка ў польскім Уроцлаве.

Барбара Джонсан у дзявоцтве мела прозвішча Пясецкая. Яна нарадзілася ў 1937 годзе ў вёсцы Станевічы ў сучаснай Гродзенскай вобласці.

У 1968 годзе, скончыўшы навучанне ва Уроцлаўскім універсітэце, Барбара пераехала ў ЗША. З-за фінансавых праблем была вымушана працаваць прыслугай. Так яна трапіла ў дом Джонсанаў.

Там Барбара пазнаёмілася са сваім будучым мужам — Джонам Севардам Джонсанам, саўладальнікам Johnson & Johnson. Джонсан на той момант быў жанаты, але ў 1971 годзе развёўся і ажаніўся з Пясецкай. Пасля смерці Джонсана ў 1983 годзе Барбара атрымала ў спадчыну 500 мільёнаў долараў і акцыі Johnson & Johnson. Шэсць дзяцей Северда Джонсана ад першага шлюбу спрабавалі аспрэчыць спадчыну ў судзе, аднак Барбара Джонсан абараніла сваё права на маёмасць.

Апошнія гады жыцця Джонсан шмат падарожнічала, калекцыяніравала прадметы мастацтва і займалася дабрачыннасцю. У 2001 годзе часопіс Forbes уключыў яе ў дваццатку найбольш багатых жанчын планеты. У 2011 годзе ў рэйтынгу мільярдэраў Forbes Барбара Джонсан заняла 376-е месца, яе маёмасць ацанілі ў 3,6 мільярда долараў.

УВАГА!

На талаку

20 красавіка 2013 года ў межах мерапрыемстваў, прысвечаных Міжнароднаму дню аховы помнікаў і гістарычных мясцін, Беларускае добраахвотнае таварыства аховы помнікаў гісторыі і культуры ў межах агульнанацыянальнай кампаніі "Будзьма беларусамі" праводзіць талаку па добраўпарадкаванні руін былога дамініканскага касцёла ў в.Зембін і старадаўніх рыма-каталіцкіх могілак побач з касцёлам.

Запрашаем да ўдзелу ўсіх ахвочых!

Даведкі па тэлефоне: + **375-29-111-73-32**

ЮБІЛЕЙ

Раскоша краіны

Першаму канцэртнаму аргану Беларусі спаўняецца 50 гадоў

Як хацелі дзеля філармоніі абрабаваць Фарны касцёл Гродна, хто сядзіць (а часам і начуе!) унутры аргана, і чаму мінчанам зайздросцяць заходнія выканаўцы.

Генадзь ЧАРНЯЎСКІ, *патомны настройшчык аргана:*

— Спачатку ў Мінскую філармонію хацелі забраць гродзенскі арган з Фарнага касцёла. Бацька распавядаў мне, што міністэрскія работнікі прывезлі яго ў Гродна, каб ён як спецыяліст даў сваё заключэнне. Тата працаваў спачатку ў Вільнюсе, рэстаўраваў арганы на фірме. Яго пераманіў з Вільнюса Алег Янчанка. Дык вось міністэрскія сказалі тату: "Касцёл закрываем, а арган перавозім, каб паставіць яго ў Мінску. Паглядзіце, што і як".

Тата агледзеў інструмент і кажа: "Арган стары, перавозкі не вытрымае. Ды і не тая якасць інструмента, каб выкарыстоўваць яго для канцэртных мэт". Сказаць шчыра: "Як вы можаце з касцёла выносіць арган, "распранаць", рабаваць храм?!" — такі тэкст нельга было і прашаптаць, не тое што прамовіць услых. Таму тата сказаў, што гродзенскі арган у "забітым" стане. Такім чынам, можна сказаць, ён выратаваў Фарны касцёл ад рабавання і паспрыяў, каб для Мінска замовілі новы арган у Чэхаславакіі. Тады, у 1962-м, дзяржава заплаціла за яго 150—170 тысяч савецкіх рублёў. Калі пералічыць з улікам інфляцыі... Мільён долараў цяпер, а то і больш. Шалёныя грошы.

Я прыходжу да аргана кожны дзень. Як да жывой істоты. Вады падліць, падстроіць, падляпіць. Пры дапамозе тазікаў з вадой і мокрых тканін я ствараю пэўную вільготнасць. Гэта традыцыя, што пайшла яшчэ ад майго бацькі. Аргану патрэбна строгая тэмпература, асаблівы рэжым вільготнасці. У касцёлах халаднавата, і там арганам жывецца лягчэй. А ў канцэртных залах занадта суха, кандыцыянеры вакол. Таму я развешваю ўнутры інструмента вільготныя тканіны. Унутры аргана ёсць чатыры паверхі. Там аднойчы ў юнацтве наш мастацкі кіраўнік (тады проста студэнт кансерваторыі) Юрый Мікалаевіч Гільдзюк разам са сваім таварышам, а потым ужо народным артыстам Алегам Янчанкам начавалі, каб пачуць з раніцы рэпетыцыю вялікага дырыжора Карла Мюнша і яго французскага аркестра. Ды і не яны адны начавалі за гэтыя 50 гадоў... А я ўнутры аргана знаходжуся падчас кожнага канцэрта — і гэта абавязкова. Усякае можа здарыцца ў арганізме гэтай махіны, і я павінен быць побач, як "хуткая дапамога".

Дзе вучаць маёй прафесіі? Мяне вучыў мой тата, Станіслаў Мацвеевіч Чарняўскі. Наогул, у мяне тэхнічная адукацыя. А як вярнуўся з войска, дык заняўся арганам. Але пакуль яго не разбярэш, колькі ні чытай тэорыю — не зразумееш. А музычны слых з гадамі абвастраецца.

Наогул, настройваць арган вучаць пры фірмах-вытворцах. Кожны орган робіцца індывідуальна — пад сабор або канцэртную залу. Інжынеры ўсё разлічваюць, але галоўны чалавек — гэта таніроўшчык. Хто інтануе арган, той і лічыцца яго майстрам. Наш арган наладжваў прафесар Пражскай музычнай акадэміі Іржы Рэйнберг. Ён бацька беларускага органа. Таму што вытворца — адно, а той, хто агучыў, дапамог здабыць свой голас, — той і стваральнік інструмента. Найтанчэйшая прафесія. Усё на хірургічным узроўні. Калі труба дрэнная, няправільна гучыць, не патрапіла ў свой тэмбр, то яна ідзе на пераплаўку.

Я спадзяюся, што мой сын таксама стане маім вучнем. Ён пакуль вучыцца на мастака. Не ведаю, куды лёс яго кіне, што яму будзе бліжэй — палотны ці арган. Чакаю, сам павінен вызначыцца.

Канстанцін ШАРОЎ, *саліст Беларускай дзяржаўнай філармоніі, арганіст:*

— Я іграю на вялікім мінскім аргане ўжо 31 год. Гэта наш скарб! Арганы нельга параўноўваць, яны розныя, як людзі, у кожнага свой нораў. Характар мінскага аргана — а я яго вельмі люблю — непадатлівы. Калі доўга да яго не падыходзіш, ён потым крыўдзіцца на мяне. Трэба як след пасядзець, папрацаваць, каб ён памякчэў.

Тое, што ён з'явіўся ў Мінску ў 1963 годзе, — цуд. Хіба дзе-небудзь у той час спецыяльна будавалі для філармоніі залы, куплялі арганы? Не! Так што Мінску пашанцавала, што Дом культуры аддалі пад канцэртную залу, рэканструявалі яго і купілі арган.

Як арган перажыў рамонт сярэдзіны 2000-х? Цяжка. Але акустыка стала лепш, таму што пасля рамонту ў зале дададзены драўляныя панэлі, а дрэва — гучны матэрыял. А вось дываны і мяккія крэслы — вялікі мінус. Хоць галасы гучаць у нашай зале выдатна.

Арган — жывая істота, ён дыхае адным з намі паветрам. Галоўны вораг аргана — пыл. Справа ў тым, што трактура ў аргана электрычная, і на кантактах пыл можа прыгараць. Арган у гэтым не вінаваты. Але калі нешта здараецца падчас канцэрта, наш настройшчык Генадзь Станіслававіч першым "кідаецца пад танкі". Таму ён заўсёды сядзіць падчас канцэрта ўнутры аргана.

На арганных канцэртах шмат людзей. Я нават у твар пазнаю некаторых. Публіка аддае перавагу мужчынскаму выкананню. Хоць асабіста я, напрыклад, нічога не маю супраць жаночых рук. Заўсёды пазнаю, хто іграе — жанчына ці мужчына. Іншае мысленне!

Для аргана, акрамя галавы і дакладнага вуха, у выканаўцы павінна быць выдатная каардынацыя і фізічная сіла. Падлічылі, што ў аргане Домскага сабора трэба паставіць на педалі прыкладна 47 кілаграмаў, каб прагучала "туцці" — усе яго 126 галасоў. Але мінскі орган якраз адрозніваецца іншым: у яго вельмі лёгкая клавіятура, і яна таксама стварае цяжкасці.

Вольга САВІЦКАЯ, *музыказнаўца, кандыдат мастацтвазнаўства:*

— Першыя — вадзяныя — арганы з'явіліся яшчэ ў III стагоддзі да нашай эры ў Грэцыі. І да VII стагоддзя арган быў свецкім інструментам, дарагой імператарскай цацкай, упрыгажэннем дамоў арыстакраты і гарадскіх тэатраў, цыркаў, іпадромаў, асабліва ў антычныя часы. Але ў 660 годзе інструмент быў уведзены ў храм. Да канца XIX стагоддзя, пакуль у Францыі не пабудавалі першую канцэртную залу, ён быў задзейнічаны толькі ў каталіцкім набажэнстве. І толькі потым пачалося паралельнае жыццё аргана: у царкве і ў канцэрце.

Чаму арган да гэтага часу такі папулярны ў свеце? Па-першае, ён заўсёды адлюстроўваў гукавыя ідэалы кожнай эпохі. Першыя арганы пераймалі флейту Пана, ліры, цытры — духавыя, з якімі звязана ўся міфалогія. Калі арган прыйшоў у храм, то стаў пераймаць чалавечыя галасы, хор. У рамантычную эпоху ён быў арыентаваны на ідэал сімфанічнага аркестра.

Да таго ж арган уплывае на псіхалагічны стан чалавека. У спалучэнні з архітэктурай касцёла, з яго акустыкай ён уступае ў гарманічныя адносіны з псіхікай чалавека і надае яму пэўны ўзвышаны настрой.

Дзень нараджэння вялікага мінскага аргана — 3 мая 1963 года. Тады пяць дзён запар у філармоніі праводзілі канцэрты. Грандыёзная падзея для рэспублікі, усе газеты пісалі пра гэта. Творчасць трох чалавек звязана з мінскім арганам. Гэта Алег Янчанка, Аляксандр Фісейскі, Канстанцін Шароў.

Вялікі мінскі арган — здабытак краіны. Да нас прыязджае шмат выканаўцаў з розных краін. Іх здзіўляе, што на арганных канцэртах поўная зала, што публіка цёпла прымае іх і просіць яшчэ выканання на біс пасля двух аддзяленняў. А на Захадзе арганныя канцэрты звычайна праходзяць у касцёлах. У лепшым выпадку гэта 30—40 хвілін. Гастралёры кажуць: "Ганарыцеся, у вас рэдкая, выхаваная публіка і выдатны арган, які валодае велізарнымі мастацкімі магчымасцямі".

Алена МАЛОЧКА.

СВЕЦКАЯ ХРОНІКА

Фрыске нарадзіла сына ад беларуса Дзмітрыя Шэпелева

Дзіця хочуць назваць Платонам

38-гадовая Жанна Фрыске нарадзіла сына ў прэстыжным радзільным цэнтры Маямі, дзе прабыла апошнія месяцы ў чаканні шчаслівай падзеі.

Рашэнне нараджаць у Амерыцы спявачка прыняла самастойна. Мясцовы мяккі клімат і высокі ўзровень медыцыны, па словах Жанны, ідэальна пасаваў да стану шчаслівага чакання малога.

Бацькам дзіцяці, на думку сяброў артысткі, з'яўляецца тэлевядучы Дзмітрый Шэпелеў — менавіта ў яго кампаніі Жанну бачылі апошні год.

З ім Жанна рэгулярна адпачывала ў Маямі і летась, і сёлета.

Некалькі дзён таму Дзмітрый Шэпелеў тэрмінова вылецеў у Амерыку, каб падтрымаць Жанну. У момант родаў 30-гадовы тэлевядучы знаходзіўся ў Маямі.

Чыё прозвішча возьме дзіця, пакуль не ясна — як вядома, Жанна Фрыске і Дзмітрый Шэпелеў не знаходзяцца ў афіцыйным шлюбе. Першыя месяцы жыцця малога спявачка збіраецца правесці таксама ў Амерыцы.

Ці ведаеце вы, што...

...У часы Кесара і Нерона спявак у храме быў трэцяй асобай у дзяржаве. Спявак хору да рэвалюцыі атрымліваў 75 рублёў золатам, а лепшаму салісту плацілі 100 рублёў! Гэта ў той час, калі на тры капейкі можна было пражыць цэлы дзень.

«Ляпісы» наперадзе!

Гурт "Ляпіс Трубяцкой" атрымае ўзнагароду "За ўнёсак" у межах першай беларускай прафесійнай прэміі Rock Profi ў галіне року, індзі і альтэрнатывы. Акрамя гэтага, гурт прэтэндуе на перамогу яшчэ ў трох намінацыях.

Арганізатары прэміі Rock Profi — першых узнагарод па галасах беларускіх музыкантаў — абвясцілі вынікі першага з двух тураў галасавання. У ім бралі ўдзел 57 калектываў і выканаўцаў (1 гурт = 1 голас), якія выдалі поўнафарматныя альбомы ў 2010—2012 гадах — ад моладзі да мэтраў. Галасаваць за работы і праекты са сваім удзелам па ўмовах прэміі было забаронена.

На падставе анкет былі вызначаныя намінанты ў пяці намінацыях. Па чатыры разы ў іх згаданы гурты "Серебряная свадьба", Akute і Clover Club. На адзін раз менш у прэтэндэнтах адзначаны гурт "Ляпіс Трубяцкой", затое ў дадатак ён мае перамогу ў адзінай "аднатуравай" намінацыі — "За ўнёсак".

— Папулярнасць у публікі і павага калег супадаюць далёка не заўжды. Вынікі намінацыі "За ўнёсак" былі самымі адназначнымі з усіх — за "Ляпісаў" прагаласавала каля паловы ўсіх апытаных музыкантаў, і гэта, на мой погляд, лепш за ўсё адлюстроўвае іх значнасць у сучасным беларускім музычным кантэксце, — распавёў адзін з арганізатараў узнагарод Павел Юрцэвіч (студыя "Осмас"). — *А вось у астатніх намінацыях прадказаць пераможцу будзе вельмі складана.*

На гэтым тыдні адбудзецца другі тур галасавання. Пераможцы будуць абвешчаны падчас зачыненай цырымоніі, якая адбудзецца 16 красавіка ў Мінску.

Намінанты

"Лепшая песня": Akute — "Кроў бы вада", Clover Club — "On Rewind", "Ляпіс Трубяцкой" — "Железный", Сяргей Пукст — "Совсем другой в жизни", "Серебряная свадьба" — "Черная речка".

"Лепшы запіс": Akute — "Не існуе", Clover Club — "Random Mood Jukebox", Yellow Brick Road — "Futuremental", Зміцер Вайцюшкевіч & WZ-Orkiestra — "Ваячак", "Серебряная свадьба" — "Laterna Magica".

"Лепшы альбом": Akute — "Не існуе", Clover Club — "Random Mood Jukebox", Yellow Brick Road — "Futuremental", "Ляпіс Трубяцкой" — "Рабкор", "Серебряная свадьба" — "Laterna Magica".

"Дэбют года": 2morrow2late, Clover Club, Hair Peace Salon, Nizkiz, Sang Sattawood.

"Артыст года": Akute, The Toobes, "Дай Дарогу!", "Ляпіс Трубяцкой", "Серебряная свадьба".

ПРЭМ'ЕРА!

На разрыў аорты

Кажуць, калі пасля спектакля ў арганізме застаецца нейкі доўга не растваральны асадак, калі не ідзе з галавы або сюжэт, або нейкі вобраз, значыць, у рэжысёра ўсё атрымалася.

Вось і ў **Аляксандра Гарцуева** атрымалася. У мінулыя выхадныя ў Рэспубліканскім тэатры беларускай драматургіі публіка пляскала ў далоні і крычала *"Брава!"* артыстам і рэжысёру. Гарцуеў на сучасны лад паставіў "Раскіданае гняздо" Янкі Купалы.

Гэтую п'есу называюць не зусім сцэнічнай. З ёй няпроста працаваць з-за не вельмі выразнай фабулы, яна больш падыходзіць для чыткі. Магчыма, менавіта таму крытыкам у пастаноўках "Раскіданага гнязда" заўсёды бракавала нейкіх спецый.

Сам Купала вылучаў "Раскіданае гняздо" сярод іншых сваіх п'ес.

"Я памру, але "Раскіданае гняздо" зойме яшчэ на сцэне свае пачэснае месца і загаворыць на поўны голас. Я ўклаў у гэтую п'есу лепшае, што было ў маёй паэзіі і прозе", — пісаў народны паэт.

У гэтым годзе "Раскіданаму гнязду" якраз сто гадоў. Але на самай справе купалаўская трагедыя не састарэла і на сёння. А дзякуючы розным рэжысёрскім штучкам і прыдумкам аб шаноўным узросце твора падчас спектакля нават і не ўспамінаеш... Моцны спектакль.

Пасярэдзіне кардонных дэкарацый (мастак-пастаноўшчык — **Ігар Анісенка**) — два плюшавыя мішкі і маленькі тыграня, што адразу наводзіць на пэўныя асацыяцыі. Незнаёмы, які кліча аднаго з галоўных герояў на сход *"па Бацькаўшчыну"*, асацыіруецца калі не з забойцамі з эскадронаў смерці, дык з прадстаўнікамі пэўных спецслужбаў, якія часта выкарыстоўваюць у сваёй працы метады правакацыі...

Тым не менш — гэта проста асацыяцыі, паралелі. А ў які час адбываецца дзеянне — дакладна не зразумела. Гарцуеў кажа, што для сябе ён вызначыў месца дзеяння як сельгаспасёлак на ўскраіне Мінска. Касцюмы артыстаў — і не зусім вясковыя, і не суперсучасныя. Але пры гэтым, напрыклад, Паніч (яго ролю выконвае **Дзяніс Паршын**) з'яўляецца на сцэне ўвесь з іголачкі і нават са смартфонам ў руках.

Дарэчы, на пачатку спектакля касцюмы як бы крыху збіваюць з панталыку, але потым усё становіцца на свае месцы.

Рэжысёр гаворыць, што яго народная трагедыя — *"не столькі пра разбураную хату, колькі — пра пошукі свайго месца ў жыцці", "з глыбокім сацыяльным сэнсам, дзе далёка не ўсё ляжыць на паверхні, многае пераведзена ў пласты асацыятыўных сувязяў, вобразаў-сімвалаў".*

Літаральна за тыдзень перад спектаклем Гарцуеў гаварыў, што яму не зусім падабаецца тое, што атрымліваецца на выхадзе, што, магчыма, трэба было б нешта перарабіць, нават замяніць некаторых акцёраў, але шляху назад ужо няма — да прэм'еры заставалася ўсяго нічога.

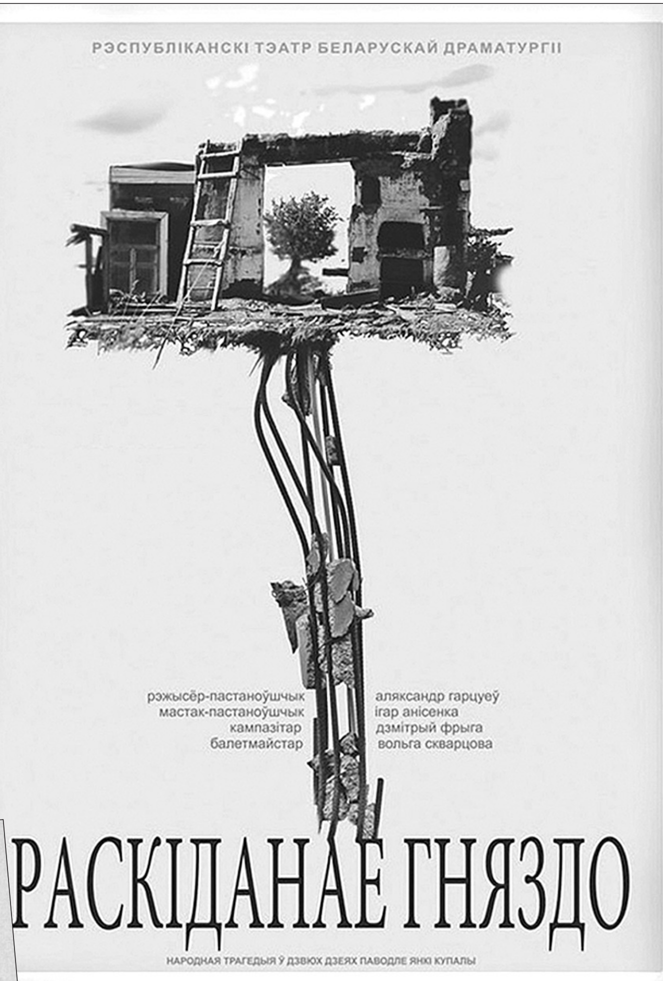
"Хвалюецеся?" — пацікавілася я ў яго перад здачай спектакля.

"Мне ўжо ўсё роўна", — адказаў Гарцуеў, махнуўшы рукой.

Пасля спектакля я зразумела, чаму ён адказаў менавіта так. І што гэта быў не жарт і не какецтва.

Пасля першай дзеі публіка выходзіла на антракт са словамі: *"Мяне праняло!"* і *"Проста мароз па скуры".*

Хоць, як здаецца на першы погляд, ну што там можа быць асаблівага? Вядомы твор, школьная праграма... Аднак на працягу амаль дзвюх з паловай гадзін — высокі градус напружання ў зале.

Наталля Халадовіч.

Праўда, ёсць моманты, якія выводзяць не толькі з атмасферы спектакля, але і з сябе. Напрыклад, пасля надрыўнай прамовы Лявона (яго ролю іграе заслужаны артыст Беларусі **Валянцін Салаўёў**), якраз у паўзе паміж рэплікамі, у кагосьці ў зале гучна зазваніў мабільны тэлефон. І гэта пры тым, што кожны раз перад пачаткам спектакля, у тым ліку і для тых крытыкаў і іншых важных асоб, якіх звычайна запрашаюць на здачу пастаноўкі, паўтараюць: выключыце, калі ласка, свае мабільныя тэлефоны. Ці хаця б гук пацішыце! Няўжо так складана гэта зрабіць?!

Яшчэ хацелася прыдушыць "крытыка", які ў антракце некаму прадставіўся *"беларускім культуролагам нумар два":* палову першай дзеі ён гучным шэптам каментаваў сваёй суседцы тое, што робіцца на сцэне, звяртаючы ўвагу на пэўныя дэталі.

Карацей, не хапае не толькі элементарнай выхаванасці, але і павагі да артыстаў.

У спектаклі **Аляксандра Гарцуева** трагічны фінал — Зоську і Сымона застрэліў Незнаёмы, якому заплаціў за гэта Паніч. Пасля таго, як раздаюцца два стрэлы, гучыць мулявінская "Малітва": *"Я буду маліцца і сэрцам, і думамі...".*

Зоська і Сымон стаяць на каленях, прыхінуўшыся тварам адзін да аднаго. З першых радоў было відаць, як уздрыгвае ад слёз актрыса **Наталля Халадовіч.** Яе гераіня, дарэчы, была адной з самых яркіх і зачаравальных. Вочы, рухі, пастаноўка ног і нават кожны ўздрыг — усё па-сапраўднаму, быццам бы не на сцэне, а ў жыцці. Наталля іграла, як кажуць, на разрыў аорты.

Дарэчы, з падборам асобных артыстаў на ролі Гарцуеў, здаецца, трапіў у дзясятачку.

— *Так балюча ўнутры*, — перадзёрнуўшы плячыма, падзялілася адчуваннямі са сваім спадарожнікам пасля спектакля нейкая дзяўчына з чаргі ў гардэроб.

Адным словам, гэта трэба ўбачыць, каб зразумець і адчуць. Так што спяшайцеся патрапіць на прэм'еру — зала ў РТБД невялікая, таму з квіткамі на "Раскіданае гняздо", напэўна, будуць праблемы.

І самае галоўнае — не шкадуйце апладысментаў!

Марына КОКТЫШ.

ЦЫТАТНІК

Фразы са спектакля

Канец света там, дзе канец шчасцю людскому.

***

Чалавек з зямлёй зрастаецца, як гэта дрэва: ссячы дрэўца — засохне, адбяры ў чалавека зямлю — згіне".

***

Не ўсю праўду і казаць можна.

***

Чым больш на жабраку торбаў, тым больш такому і дораць.

***

Жыву апошнім часам на свеце, а света не бачу.

***

Я ў кароне, а яны на мяне торбы апрануць хочуць!

***

Трэба праўду шукаць не тапаром, а розумам.

Для тых, хто не памятае

Пасля спектакля хочацца разгарнуць кніжку з "Раскіданым гняздом" Купалы і яшчэ раз прабегчыся па некаторых момантах. Дарэчы, не толькі сама п'еса, але і яе пераказ лёгка адшукваецца ў інтэрнэце. Сюжэт такі.

Селянін-бядняк Лявон Зяблік атрымаў у спадчыну ад бацькі невялікі кусок арандаванай панскай зямлі. Яшчэ дзяды і прадзеды апрацоўвалі гэтую зямлю. Але з-за мяжы вярнуўся малады пан і пачаў зганяць з зямлі арандатараў. Лявон Зяблік шукаў справядлівасці пяць гадоў, але нічога не дабіўся. Даведзены да роспачы, ён скончвае жыццё самагубствам. Пасля смерці бацькі права на зямлю адстойвае яго старэйшы сын Сымон. На бацькавай магіле ён дае клятву *"жывым не сысці з гэтага месца, з гэтага разрабленага гнязда... хай б'юць, рэжуць, катуюць".* На прапанову маці Марылі скарыцца і пайсці да Паніча на службу Сымон рашуча адказвае: *"Пакарыцца?.. Гэта, мамачка, значыць: прадаць, утапіць сябе, цябе, нас усіх у няволю ім на векі вечныя — запрасіцца ў вечнае рабства, з якога выхаду нікалі не знойдзем ні мы, ні тыя, што пасля нас рабства ў спадчыну атрымаюць".*

Сымон асуджае Зоську, якая закахалася ў Паніча і аддала сябе на *"загубу, на глум вечны".*

Значнае месца ў п'есе займае вобраз Старца. Гэта чалавек з нізоў народа, сам выйшаў з такога раскіданага гнязда, як і Зяблікі.

Незнаёмец кліча Сымона і Зоську на Вялікі сход, дзе будзе вырашацца *"лёс Бацькаўшчыны, лес мільёнаў, але дзеля таго на ім патрэбна прысутнасць кожнага, а не жменькі бунтаўнікоў, мсціўцаў".* У п'есе Марыля з малодшымі дзецьмі ідзе жабраваць, а Сымон бярэ за руку Зоську і абое, накіроўваючыся на сход, знікаюць у цемнаце...

У РОЛЯХ

Варта заўважыць, што спектакль зроблены на два склады артыстаў.

Лявон — **Ігар Сігаў, Валянцін Салаўёў.**

Марыля — **Людміла Сідаркевіч, Алена Баярава.**

Сымон — **Максім Брагінец, Андрэй Новік** (студэнт БДАМ).

Зоська — **Вольга Скварцова, Наталля Халадовіч.**

Данілка — **Ілля Ясінскі, Арцём Курэнь** (студэнт БДАМ).

Старац — **Сяргей Шымко, Максім Паніматчанка.**

Незнаёмы —**Дзмітрый Давідовіч, Дзяніс Waranцоў.**

Паніч — **Дзяніс Паршын, Аляксандр Марчанка.**

Дворныя людзі — **Мікалай Стонька, Дзмітрый Цяслоўскі.**

ИЗ ПЕРВЫХ УСТ

Непостоянство

Алена Ланская презентовала клип на песню для "Евровидения-2013". Это будет не та песня, за которую голосовали зрители в Национальном отборочном туре.

Почему Ланская поменяла песню?

Ланская победила в Национальном отборочном туре в декабре 2012 года с песней "Ритм любви" белорусских авторов Леонида Ширина и Юрия Ващука. Однако в Швецию она поедет с другой композицией. Почему?

"Я очень люблю белорусских авторов, сотрудничаю со всеми и могу сказать, что творчество наших композиторов ничуть не уступает творчеству европейских. Но дело в том, что мне поступили предложения от других авторов — в том числе и от Марка Паэлинка, с которым мы познакомились в прошлом году во время записи моего англоязычного альбома.

Мы решили, что будет честно собрать творческий совет из представителей Белтелерадиокомпании и продюсерского центра "Спамаш" и проголосовать. Больше всего голосов было отдано за Solayoh. В целом же все песни были хорошие, и все они будут в моем репертуаре".

Как снимали клип

"Снимали в Турции. Как раз в те самые дни, когда на Беларусь обрушились снегопады. В Турции тоже похолодало. На градуснике было всего +8. А по сценарию мне нужно было бегать по песку в купальнике. Съемки были тяжелыми — 20 часов. Работали и утром, и ночью. А ночью еще больше холодает".

Закулисье

"Работы много, всем хочется уделить внимание, много текущих вопросов. На сон остается несколько часов — иногда три, иногда два, иногда один, а бывает и шесть. На время отложила свои занятия в тренажерном зале. Я занимаюсь долго и много — 5 километров на беговой дорожке, 20 километров на велосипеде плюс час силовых упражнений. В комплексе получается два с половиной или даже три часа. Приходится урезать занятия, но я надеюсь наверстать упущенное".

Дмитрий Баранов, продюсер: "Нам пришлось создать мини-райдер для певицы. Там нет ни коньяков, ни изысканных блюд. Главное пожелание — тренажерный зал в отеле и здоровая пища".

Промотур Алены Ланской в рамках "Евровидения-2013" начался с Румынии и Молдовы. В ближайших планах команды — туры в Лондон, Амстердам, Брюссель, Киев и Москву.

Елена НОВИКОВА.

Шведские правозащитники требуют исключить Беларусь из Европейского вещательного союза и не пускать на «Евровидение»

Председатель Ostgruppen Мартин Уггла заявил, что в борьбе за демократию недопустимы компромиссы, передает "Радио Швеция".

Выступая по шведскому телевидению, он предложил исключить государственное телевидение Беларуси из Европейского вещательного союза. Это будет означать, что и наши участники (в данном случае Алена Ланская) на конкурс не попадут.

АСОБЫ

Чалавек у вышыванцы

Траецкае прадмесце, гасцёўня Галубка. Колькі год таму было, а помніцца: знаныя ў літаратуры і мастацтве творцы сабраліся ўшанаваць талент і мужнасць былога гулагаўца, паэта Сяргея Новіка-Пеюна. Напаткаў тут і малодшага калегу Васіля Жуковіча. Не заўважыць яго было нельга. Адзіны сярод усіх нас ён быў у беларускай вышыванцы, якую гараджане даўно ўжо не насілі.

— А я люблю вышыванкі! — сказаў Васіль. — Яны заўсёды святочныя і на святочнасць душу ладзяць. У мяне іх дзве, адна з васількамі, яе прыгожа вышыла мінчанка Вераніка Казлова. І сабе, і людзям нашу на радасць, адзначаючы так урачыстасці...

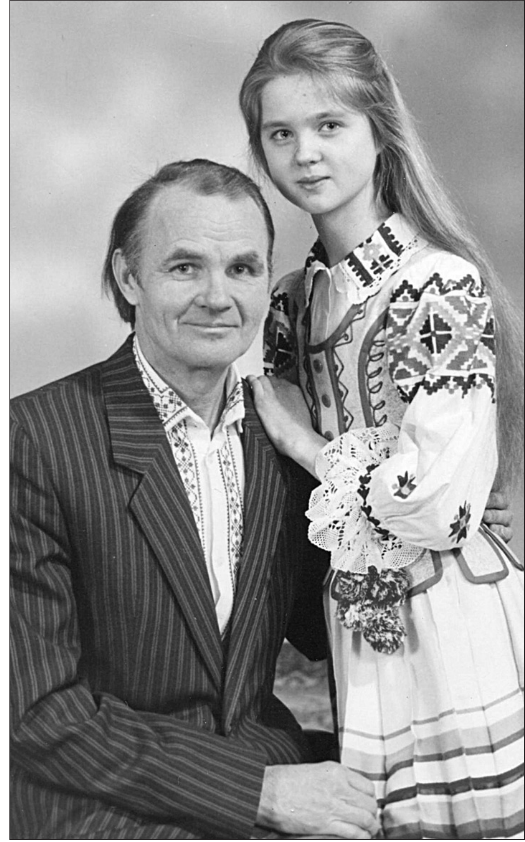
У маёй фотакалекцыі некалькі здымкаў паэта Васіля Жуковіча. На адным з іх ён са сваёй дачушкай Аўгінькай. Яна таксама ў народным строі з густоўным узорам. Дзяўчына згадвае, што ў свой час танчыла ў розных дзіцячых ансамблях, і юныя артысты апраналіся ў нацыянальныя строі. Яны нібы прырасталі да іх, пасля канцэртаў шкада было з імі расставацца. Цяпер адораная Аўгінька — артыстка аднаго са сталічных драматычных тэатраў.

А Васіль Жуковіч — аўтар трыццаці чатырох паэтычных кніжак. І ў кожнай з іх ёсць хоць які штрышок ці згадка пра нашы вышыванкі, неад'емную частку і ўпрыгажэнне колішняй мужчынскай апраткі.

...Сцежкі слядоў галубіных на снезе
Нагадалі мне маю вышыванку...

Апошняя ягоная кніжачка мае назву "Залаты лістапад". Распачынаецца яна фотаздымкам аўтара ў ягонай узорыстай белай кашулі. Паэт натхнёны, прасветлены, пільна ўглядаецца ў жыццё. Апратка вельмі пасуе ягонаму абліччу. Цікава, што і на афіцыйнай пашпартнай фатаграфіі на ім таксама кашуля з дарагім сэрцу беларускім арнаментам.

Уладзімір СОДАЛЬ, пісьменнік.

На здымку (з сямейнага архіва): Васіль Жуковіч з дачушкай Аўгіняй.

Васіль ЖУКОВІЧ

Вершы з кнігі "Залаты лістапад"

Паклон вам, птахі, што ў палёце,
Табе, з буслянкай родны дах,
Забыты мамай збан на плоце,
Табе, палынны горкі пах!

Прыслухаешся — поруч з полем
Усхвалявана гай шуміць.
І невымоўным ціхім болем
Тут сэрца сынава шчыміць.

Сюды зусім я ненадоўга —
З палону каменных дарог.
Пакіну заўтра зноў парог я,
Як сонца скоціцца за стог.

Ды ўсё, што бачу я, што чую,
Гарачым сэрцам берагу.
І вершам гаварыць хачу я,
І ўжо іначай не магу.

***

Беларуская зорка-дзяўчына:
Мілы твар,
Вочы поўныя чар,
Чараціна-пастаць...
О, такую красу апяяць немагчыма,
Мо яе толькі можна на скрыпцы
сыграць!

***

Я прыйшоў на зямлю,
Каб два словы сказаць:
"Я люблю..."

Я прыйшоў на зямлю,
Каб два словы пачуць:
"Я люблю..."

Я прыйшоў на зямлю
І сказаў і пачуў:
"Я люблю...", "Я люблю..."

І тады для мяне на зямлі
Птушкі звонка спяваць пачалі,
Сталі кветкі буйна цвісці
І дарогі яснець, па якіх мне ісці.

Пранікаю ў сусвет — бачу сувязь планет.
Падымае Сонца Зямлю.
А мне чуецца зноў — як аснова асноў —
"Я люблю...", "Я люблю..."

***

Пад поўняю — вішнёвы белы сад!..
Ці бачылі карціну вы такую?
Зямная і нябёсная краса
Санату нараджаюць веснавую.

У цвеце вішні — не відно жытла,
Як месяц заваражаны ні свеціць.
Мелодыя цвіцення і святла
Жыве, няўлоўная ў святле і цвеце.

***

Выразаюць каханай імя на дрэве.
І яно зарастае мохам.
Выбіваюць каханай імя на граніце.
І яго разбурае час.
Я пішу на прачыстым небе.
Неба — кніга прасторы і часу.
З гэтай кнігі адметнай
Ні грамы, ні маланкі не змогуць
Найлюбімае вырваць імя.

***

Год кнігі,
Тыдзень мовы,
Дзень пісьменства...
Застаецца прыдумаць:
Гадзіна беларускага патрыятызму.

***

Не забывай, мой сын, дачка, не забывай:
Вам непадзельная належыць спадчына —
Запавятаю вам бацькоўскі край
І нашу мову, што завецца матчынай.

Не проста вы — працяг,
вы — мой прасцяг,
Адна мая надзея вы някволая:
Не пазбаўляйце спадчыну жыцця,
Шануйце і ахоўвайце ад ворагаў.

ЭКСПЕРЫМЕНТ

Ці хопіць жанчыне адной сукенкі?

Амерыканскі дызайнер Шэйна Матэйкі дала зарок на працягу аднаго года насіць толькі адну сукенку.

На эксперымент яе натхнілі ўспаміны аб каталіцкай школе, дзе форма была абавязковай і вучаніцы прыдумлялі самыя розныя спосабы, каб адрозніваца ад іншых. Сакрэт — аксесуары, якія надаюць розны выгляд аднаму і таму ж адзенню.

СЛЫШАЛИ?

Ничего не заработаем?

*За 400 дней до старта чемпионата мира-2014, который пройдет в Минске, глава Федерации хоккея Беларуси **Евгений Ворсин** приоткрыл завесу финансовой тайны над подготовкой к этому мероприятию.*

"Государство выделило нам ссуду в размере шести миллионов евро, — сказал Ворсин. — Спасибо горисполкому, они пошли нам навстречу, потому что у дирекции нет собственных средств. Но это возвратная ссуда... Затраты на проведение чемпионата мира в два раза превышают полученную ссуду. Оставшуюся часть нужно будет компенсировать продажей билетов. По бизнес-плану доход от продажи билетов должен составить 9,6—9,8 миллиона. Но это прогноз".

ГАСТРОЛИ

Сицилия увидит белорусскую «Жизель»

Балетная труппа Национального академического Большого театра оперы и балета Республики Беларусь во время итальянских гастролей, которые проходят с 8 по 15 апреля, впервые выступит на сцене Массимо Беллини — одного из старейших театров Сицилии.

Белорусские артисты привезли в Италию спектакль "Жизель, или Вилисы" Адольфа Адана в постановке народного артиста СССР Никиты Долгушина. Ожившую романтическую легенду о противопоставлении мира суровой действительности, где чувства героев невозможны, миру призрачному, в котором любовь побеждает смерть, представят ведущие солисты Большого.

Главные партии в спектаклях исполнят народные артисты Беларуси Игорь Артамонов и Людмила Кудрявцева, заслуженные артисты Республики Беларусь Юлия Дятко, Ирина и Олег Еромкины, Константин Кузнецов, лауреаты и дипломанты международных конкурсов Егор Азаркевич, Константин Героник, Валерия Вопнярская, Александра Чижик, солисты Татьяна Подобедова, Иван Савенков, Олег Турко, Людмила Хитрова.

Дирижер-постановщик — заслуженный деятель искусств Республики Беларусь Николай Колядко, художник-постановщик — народный художник России, лауреат Государственной премии Республики Беларусь Вячеслав Окунев, ассистент балетмейстера — Александра Тихомирова.

Всего белорусским турне предусмотрено 7 представлений.

БЕЛАРУСКІ ПАНТЭОН

Невядомае паўстанне 1863 года

"За причастность к восстанию было казнено 128 человек; 12.500 было выслано в другие местности, в частности в Сибирь, 800 отправлено на каторгу. Учитывая, что следствием установлено участие в восстании около 77.000 человек, можно констатировать, что всего подверглось наказанию менее 1/5 участников восстания. Эти цифры показывают, что правительство не проявляло к восставшим той особенной жестокости, о которой впоследствии станет говорить советская историография".

Гэта цытата з рускамоўнай версіі артыкула пра студзеньскае паўстанне 1863 года ў сусветнай энцыклапедыі Wikipedia. Гэтаксама малююць паўстанне і многія гісторыкі Расіі (гл., напрыклад, газету Адміністрацыі Прэзідэнта Беларусі: mail.golas.by/post/142693/).

Патураюць розным расійскім "исследователям" і адзінкі нашых недасведчаных — ад урадавых журналістаў, выкладчыкаў ВНУ, да кіраўнікоў партый, рухаў, дзеячаў літаратуры і мастацтва. Іх імкненне вылучыць адзіную асобу Вінцэнта-Канстанціна Сямёнавіча Каліноўскага як змагара за нацыянальнае адраджэнне, не маюць нічога агульнага з маштабамі трагедыі нашага краю ў 1861—1869 гадах і з гэтым самым адраджэннем. "Лісты з-пад шыбеніцы", напісаныя Каліноўскім незадоўга да смерці, падаюцца як праграмны дакумент, у той жа час замоўчваецца яго роля ў арганізацыі масавага тэрору супраць суайчыннікаў, калі за адзін месяц кінжаламі забівалі да 600 нязгодных. Гісторыя захавала праніклівыя радкі Каліноўскага, але маці ці бацька, якія не хацелі адпускаць адзінага сына ў паўстанцы і перахоўвалі яго, часцей не маглі напісаць ніводнага радка і моўчкі прымалі смерць ад яго наёмных забойцаў. Такая ж кара спасцігала і шляхту за тое, што яна "несвядомая".

У адказ на запалохванні сяляне падаваліся ў створаныя расійцамі атрады паліцэйскіх-ратнікаў (дзе да ўсяго добра плацілі) і актыўна ўдзельнічалі ў пошуку і пакаранні паўстанцаў. Тысячы нашых суайчыннікаў за гэтую "працу" пазней былі ўзнагароджаны медалём "За усмирение польского мятежа". Напрыклад, у Патапавіцкім сельскім таварыстве Ігуменскага павета Мінскай губерні такіх "ардэнаносцаў" налічвалася 117 чалавек (звычайна таварыства аб'ядноўвала адну-тры вёскі).

Між тым як сяляне, так і беларуская шляхта апынуліся між двух агнёў: калі цівун не даваў належнага паўстанцам, яго забівалі яны, калі ж даваў корм каню, харч і адпачынак, то яго забівалі расійцы. Апошнія (а гэта не толькі рэгулярныя войскі, а і рознага роду ўраднікі, жандары, шпегі і г.д.) пры падаўленні паўстання дэманстравалі нечуваную жорсткасць. Руская аперацыя "по принуждению литвинов-белорусов к миру" насіла ўсе прыкметы злачынстваў пазнейшых атрадаў СС — спаленне вёсак, рабаванне маёмасці, паказныя пакаранні цераз павешанне і г.д.

Аб гэтым кніга "Маскоўская ўлада на Літве. 1863—1869", якую напісаў і выдаў у 1869 годзе непасрэдны ўдзельнік паўстання, а затым ссыльны вайсковец Фердынанд Чапліцкі. На працягу некалькіх гадоў ён збіраў і занатоўваў факты злачынстваў расіян на тэрыторыі Беластоцкай вобласці і Гродзенскай губерні. Прывяду з яе толькі некалькі ўрыўкаў.

"...Першыя граматы, якія адносіліся да вызвалення сялян, абвяшчалі маскоўскія папы, а паколькі ў граматах паведамлялася, што вызваленне сялян павінна адбыцца толькі пасля ўрэгулявання сялянскіх адносін, г. зн. праз два гады пасля абвяшчэння грамат, папы, каб пасварыць людзей з памешчыкамі, аб'явілі ім, што вызваленне лічыцца з дня абвяшчэння.

Сяляне, вядома, зразумелі гэта па-свойму, адразу перасталі адпрацоўваць паншчыну, плаціць аброк і чынш. Пра гэта стала вядома ўладзе, якая гэтага толькі і чакала, гэта магло паслужыць ёй сродкам для капання бездані паміж простым людам і рэштай народа. Пад выглядам таго, што гэтага дамагаюцца паны, распачаліся страшныя экзекуцыі, якія сотні сялян адправілі на той свет. Першыя выкананні прысудаў пачаліся перад Вялікаднем 1861 года. З Бельска, напрыклад, выправілі другі батальён Вялікалуцкага палка пад камандаваннем маёра Мацiёўскага. Ён рушыў у Брэсцкі павет, у мястэчку Камянец (Літоўскі) як цэнтральным пункце заклаў галоўную штаб-кватэру і адтуль ва ўсе бакі пасылаў выконваць катаўскія экзекуцыі. Першая адбылася ў Ямне. З усёй воласці сабралі сялян, прыбыло іх каля 1900. Затым, таксама туды, прыбыў з Гродна палкоўнік жандармерыі Праслаў. Палкоўнік прачытаў сялянам царскія граматы, патлумачыў іх не на карысць землеўласнікаў, а ў духу падбухторвання. Пасля, калі на яго заклік сяляне адказалі адмоўна, загадаў прыступіць да экзекуцыі. Больш за 200 сялян жудасна збілі — памiралі пад нагайкамі! Таму што кожнага білі да таго часу, ажно пакуль не сведчыў, што прымае граматы. Сямідзесяцігадовыя старыя гінулі пад бізунамі. Усіх білі аднолькава — старых і маладых. Енк, крык, плач жанчын і дзяцей і просьбы памешчыкаў не мелі ніякага выніку. У Ямне гэтымі забойствамі вызначыўся маёр Мацiёўскі. У гэты ж самы час Кутузаўскі полк вызначыўся такім жа варварствам у Беластоцкім павеце, дзе пры падобнай экзекуцыі пад бізунамі ў адной вёсцы сканала 16 сялян, а ў Камянцы палкоўнік Насарэўскі трох сялян засёк да смерці, а больш за 100 засталіся калекамі. У Пружанскім павеце ў кожнай вёсцы па некалькі, а то і больш за дзясятак чалавек забівалі да смерці.

Такім чынам маскалі забілі сотні і тысячы сялян, а потым засалі патаемных агентаў, якія падбухторвалі простых людзей супраць памешчыкаў, казалі ім, што за ўсе гэтыя пакуты павінны дзячыць сваім гаспадарам, якія прасілі аб гэтым цара".

Зразумела, што гэтыя ахвяры не ўваходзяць у лік тых 128, пра якіх згадваюць расійцы. Яшчэ б! Іх засеклі за два гады да паўстання.

Ну а што ж было ў час яго?

"У прысутнасці безабаронных уварваліся ў Рутку, атачылі палац і жылыя дамы шматлікіх распарадчыкаў, потым загадалі ўсім прысутным пайсці і выгнаць з дамоў каля 30 службоўцаў, а 70-гадовага старога, былога дарадчыка і даверaную асобу графіні Патоцкай, пана Міхалевіча, узяць між двух коней і даставіць галопам да сябе.

Пан Міхалевіч, высакародны, вельмі паважаны ва ўсім наваколлі стары, якога цягнулі паміж коней і даставілі Шахаву, без прытомнасці ўпаў на зямлю.

Прыгнаныя распарадчыкі паднялі з зямлі аблітага вадой і вылэцканага ў гразі старога.

З палаца, з якога нікога не выпускалі, пачуўся галасны крык жанчыны, потым рыданні і плач.

Камандзір паказаў казакам на аднаго са службоўцаў і крыкнуў: "Плёткі!" У імгненне вока няшчасную ахвяру павалілі на зямлю і без ліку каталі нагайкамі. Хутка зямля зачырванела крывёй, а цела пакрылася пісягамі.

"Колоти лучше! — крычаў камандзір на казакаў. — Колоти, а не то я велю тебя!.. Так всех буду колотить! До смерти этих мятежников!"

Расійскія афіцэры, перакананыя, што гэтым спосабам здабудуць невялікі водкуп, халодныя, як камяні, загадалі далей катаваць ахвяру.

— Ваше высокородие! — пашкадаваў казак. — Он помирает!

— Говно, черт его бери! Взять этого! — і паказаў на іншую ахвяру.

Праз гэты спосаб катавання, аж да калецтва (некаторыя хутка памерлі), прайшло тры дзясяткі служачых двара".

А вось прысуд вёсцы. Цытую: "Генерал Ганецкі, даведаўшыся з рапарта ваеннага начальніка палкоўніка Барэйшы, што Лукавіца неаднойчы прымала банды мяцежнікаў і не паведаміла пра гэта ні вайсковай уладзе, ні паліцыі, з-за чаго 9 верасня вайсковы аддзел панёс немалыя страты, загадвае: усю зямлю жыхароў Лукавіцы разам з усёй іх маёмасцю забраць у скарб, пасля гэтага вёску ўшчэнт спаліць і пасля выканання гэтага ўсіх без выключэння жыхароў, не зважаючы на пол і век, неадкладна выслаць у аддаленыя сібірскія губерні".

Згадзіцеся, нешта вельмі падобнае на дзеянні фашыстаў. Нехта запрэчыць: маўляў, перагінаю палку. Не, шаноўныя, палілі і з людзьмі! У семяціцкім палацы пана Феншау спалілі няшчасных кабет, усіх служак і 26 раненых паўстанцаў! Калі апошнія ратаваліся праз акно, іх калолі штыкамі і адкідвалі назад у полымя. Нельга чытаць пра гэта без жудасці. І гэта не адзінкавы факт.

Так што прабачайце, расійскія гісторыкі, але пішыце *праўду* пра варварства сваіх не вельмі далёкіх продкаў.

На вялікі жаль, генацыд у адносінах да ліцвінаў-беларусаў ніколі не быў ні абнародаваны, ні асуджаны. Як гэта ні дзіўна, але не асуджаны самім беларускім народам! Замест разважлівага даследавання катастрофы, абнародавання імён катаў і ахвяр, звестак пра матэрыяльныя і людскія страты мы кожны год маем на слыху толькі адно імя. Між тым многія іншыя кіраўнікі і непасрэдныя ўдзельнікі паўстання на тэрыторыі Літвы-Беларусі былі пакараны смерцю. Сярод іх апошні кіраўнік паўстання, дыктатар Рамуальд Траўгут (які, дарэчы, таксама вучыўся ў Свіслацкай гімназіі і які таксама пакінуў лісты з-пад шыбеніцы), арганізатар паўстання на Літве і начальнік аддзела паўстанцаў Сігізмунд Серакоўскі, кіраўнік паўстанцкага аддзела Раман Рагінскі, капітан генеральнага штаба Людвіг Звяждоўскі (кіраўнік паўстання на Магілёўшчыне), граф Леон Плятэр, які першым падняў штандар паўстання ў Віцебскай губерні, і многія іншыя. Кожны з гэтых смелых людзей мае права на ўшанаванне, мае права называцца героем. Але на мапе сучаснай Беларусі мы не бачым іх імён.

Аднак, калі мы спынімся толькі на героях, то чаго будзе варта наша сумленне ў адносінах да астатніх ахвяр? Сотні тысяч нашых суайчыннікаў пацярпелі ад расійскіх рэпрэсій і неаб'яўленай грамадзянскай вайны. Дзе наша памяць пра іх?

Аб чым бы добрым ні пісаў Каліноўскі, як бы ні заклікаў да навукі і працістаяння маскалям і як бы кінжалам ні падштурхоўваў да гэтага, але адарваць селяніна ад зямлі яму не ўдалося. Замест масавага ўзброенага выступлення адбываліся адзінкавыя сутычкі з войскамі. Паступова Польшча, дзе пачалося паўстанне, і патрыятычна настроеная шляхта, якая размаўляла па-польску (рускую мову яна ўспрымала як мову акупантаў), пры дапамозе расійскай прапаганды ў свядомасці простага люду пачала атаясамлівацца са злой сілай. Нацыя раскалолася на ўсходнікаў і заходнікаў. Гэта быў нечаканы, але вельмі прыемны вынік для расійцаў. Пры такім раскладзе ліцвіны назаўсёды пазбаўлялі сябе надзеі на паўнавартаснае нацыянальнае адраджэнне. Пасля паўстання 1863 года за згадку слова "ліцвін" тут жа наступала суровае пакаранне. Хаця, як вядома, міжнародная супольнасць, расійскія дэмакраты і Цэнтральны нацыянальны камітэт у Варшаве на чале з Яраславам Дамброўскім напярэдадні разглядалі вызваленне з-пад расійскага прыгнёту выключна як праблему *цэласнай* Рэчы Паспалітай, г.зн. палякаў сумесна з ліцвінамі-беларусамі. Гэтак жа разумеў праблему і створаны Літоўскі (чытай — беларускі) правінцыйны камітэт да прыходу Каліноўскага.

На пачатку XX стагоддзя, калі народы пакідалі расійскую турму, палякі яе хуценька пакінулі, а мы ўсё тапталіся на месцы. Палякі разлічвалі, што мы пойдзем разам з імі ў Рэч Паспалітую, жыць у якой нашы суайчыннікі ўрачыста і добраахвотна згадзіліся апошні раз на сейме 3 мая 1791 года (перад тварам чарговага расійскага захопу), аднак расійцы (а бальшавізм чыста іх вынаходства) і на гэты раз не пусцілі нас у Еўропу.

Сёння, калі Беларусь мае сваю незалежную дзяржаву, нацыянальная гістарычная навука не павінна ісці следам за легкадумнымі расійскімі гісторыкамі ці ўласнымі пустазвонамі. Наша гістарычнае палатно павінна адрозніваццa праўдзівасцю. У тым ліку і што тычыцца падзей студзеньскага паўстання 1863 года. На вялікі жаль, усё, што з ім звязана, нічога, акрамя магіл, нашаму народу тады не прынесла. Мы не перамаглі, міфічных асілкаў-заступнікаў у нас не аказалася. Гінулі людзі. Героі, поўныя ідэй, і антыгероі, як і простыя ахвяры той бойні, даўно спяць вечным сном. Пакладзём на іх магілы кветкі, а заўтра ўзвядзём ахвярам годны мемарыял. Упэўнены, супакоенаму сэрцу Вінцэнта-Канстанціна Сямёнавіча Каліноўскага там таксама адшукаецца месца.

Я заклікаю не тачыць нажы.

Будзем паважаць сябе за старажытную еўрапейскую нацыю. Мо тады і расійцы прабачацца за 1863 год.

Віктар ХУРСІК.

Приложение 1
к постановлению Министерства финансов
Республики Беларусь
31.10.2011 № 111

БУХГАЛТЕРСКИЙ БАЛАНС
На 1 Январь 2013 года

Организация	ОАО "Викко"
Учетный номер плательщика	300029572
Вид экономической деятельности	19300
Организационно-правовая форма	открытое акционерное общество
Орган управления	
Единица измерения	млн.руб
Адрес	210001 г. Витебск, Комсомольская, 5

Дата утверждения	
Дата отправки	
Дата принятия	

Активы	Код строки	На 31 Декабрь 2012 года	На 31 Декабрь 2011 года
1	2	3	4
I. ДОЛГОСРОЧНЫЕ АКТИВЫ			
Основные средства	110	2 652	2 007
Нематериальные активы	120	-	-
Доходные вложения в материальные активы	130	-	-
В том числе: инвестиционная недвижимость	131	-	-
предметы финансовой аренды (лизинга)	132	-	-
прочие доходные вложения в материальные активы	133	-	-
Вложения в долгосрочные активы	140	119	119
Долгосрочные финансовые вложения	150	-	-
Отложенные налоговые активы	160	-	-
Долгосрочная дебиторская задолженность	170	-	-
Прочие долгосрочные активы	180	-	-
ИТОГО по разделу I	**190**	**2 771**	**2 126**
II. КРАТКОСРОЧНЫЕ АКТИВЫ			
Запасы	210	649	365
В том числе: материалы	211	81	56
животные на выращивании и откорме	212	-	-
незавершенное производство	213	5	-
готовая продукция и товары	214		
товары отгруженные	215	563	309
прочие запасы	216	-	-
Долгосрочные активы, предназначенные для реализации	220	-	-
Расходы будущих периодов	230	94	42
Налог на добавленную стоимость по приобретенным товарам, работам, услугам	240	-	3
Краткосрочная дебиторская задолженность	250	138	62
Краткосрочные финансовые вложения	260	-	-
Денежные средства и их эквиваленты	270	60	24
Прочие краткосрочные активы	280	-	-
ИТОГО по разделу II	**290**	**941**	**496**
БАЛАНС	**300**	**3 712**	**2 622**
Собственный капитал и обязательства	**Код строки**	**На 31 Декабрь 2012 года**	**На 31 Декабрь 2011 года**
1	2	3	4
III. СОБСТВЕННЫЙ КАПИТАЛ			
Уставный капитал	410	311	311
Неоплаченная часть уставного капитала	420	-	-
Собственные акции (доли в уставном капитале)	430	-	-
Резервный капитал	440	6	5
Добавочный капитал	450	2 387	1 663
Нераспределенная прибыль (непокрытый убыток)	460	498	458
Чистая прибыль (убыток) отчетного периода	470	-	-
Целевое финансирование	480	-	-
ИТОГО по разделу III	**490**	**3 202**	**2 437**
IV. ДОЛГОСРОЧНЫЕ ОБЯЗАТЕЛЬСТВА			
Долгосрочные кредиты и займы	510	-	-
Долгосрочные обязательства по лизинговым	520	-	-
Отложенные налоговые обязательства	530	-	-
Доходы будущих периодов	540	-	-
Резервы предстоящих платежей	550	-	-
Прочие долгосрочные обязательства	560	-	-
ИТОГО по разделу IV	**590**	**-**	**-**
V. КРАТКОСРОЧНЫЕ ОБЯЗАТЕЛЬСТВА			
Краткосрочные кредиты и займы	610	-	-
Краткосрочная часть долгосрочных обязательств	620	-	-
Краткосрочная кредиторская задолженность	630	510	185
В том числе: поставщикам, подрядчикам, исполнителям	631	291	4
по авансам полученным	632	9	8
по налогам и сборам	633	16	17
по социальному страхованию и обеспечению	634	39	30
по оплате труда	635	150	102
по лизинговым платежам	636	-	-
собственнику имущества (учредителям,	637	1	7
прочим кредиторам	638	4	17
Обязательства, предназначенные для реализации	640	-	
Доходы будущих периодов	650	-	-
Резервы предстоящих платежей	660	-	-
Прочие краткосрочные обязательства	670	-	-
ИТОГО по разделу V	**690**	**510**	**185**
БАЛАНС	**700**	**3 712**	**2 622**

Руководитель ________ (подпись) **И.Г. Мацук** (инициалы, фамилия)

Главный бухгалтер ________ (подпись) **В.Г. Сошников** (инициалы, фамилия)

31.12.2012

Приложение 2
к постановлению Министерства
финансов
31.10.2011 № 111

ОТЧЕТ
о прибылях и убытках
за январь - декабрь 2012 года

Организация	ОАО "Викко"
Учетный номер плательщика	300029572
Вид экономической деятельности	19 300
Организационно-правовая форма	открытое акционерное общество
Орган управления	-
Единица измерения	млн.руб
Адрес	210001 г. Витебск, Комсомольская, 5

Наименование показателей	Код строки	За январь - декабрь 2012 года	За январь - декабрь 2011 года
1	2	3	4
Выручка от реализации продукции, товаров, работ, услуг	010	4 604	1 671
Себестоимость реализованной продукции, товаров, работ, услуг	020	4 456	1 492
Валовая прибыль (010 – 020)	030	148	179
Управленческие расходы	040	-	-
Расходы на реализацию	050	-	-
Прибыль (убыток) от реализации продукции, товаров, работ, услуг (030 – 040 – 050)	060	148	179
Прочие доходы по текущей деятельности	070	1 817	1 131
Прочие расходы по текущей деятельности	080	1 818	1 131
Прибыль (убыток) от реализации продукции, товаров, работ, услуг (030 – 040 – 050)	060	148	179
Прочие доходы по текущей деятельности	070	1 817	1 131
Прочие расходы по текущей деятельности	080	1 818	1 131
Прибыль (убыток) от текущей деятельности (± 060 + 070 – 080)	090	147	179
Доходы по инвестиционной деятельности	100	-	-
В том числе: доходы от выбытия основных средств, нематериальных активов и других долгосрочных активов	101	-	-
доходы от участия в уставном капитале других организаций	102	-	-
проценты к получению	103	-	-
прочие доходы по инвестиционной деятельности	104	-	-
Расходы по инвестиционной деятельности	110	-	-
В том числе: расходы от выбытия основных средств, нематериальных активов и других долгосрочных активов	111	-	-
прочие расходы по инвестиционной деятельности	112	-	-
Доходы по финансовой деятельности	120	39	55
В том числе: курсовые разницы от пересчета активов и обязательств	121	39	52
прочие доходы по финансовой деятельности	122	-	3
Расходы по финансовой деятельности	130	101	38
В том числе: проценты к уплате	131	-	-
курсовые разницы от пересчета активов и обязательств	132	72	-
прочие расходы по финансовой деятельности	133	29	38
Иные доходы и расходы	140	-	-
Наименование показателей	**Код строки**	**За январь - декабрь 2012 года**	**За январь - декабрь 2011 года**
1	2	3	4
Прибыль (убыток) от инвестиционной, финансовой и иной деятельности (100 – 110 + 120 – 130 ± 140)	150	(62)	17
Прибыль (убыток) до налогообложения (± 090 ± 150)	160	85	196
Налог на прибыль	170	20	46
Изменение отложенных налоговых активов	180	-	-
Изменение отложенных налоговых обязательств	190	-	-
Прочие налоги и сборы, исчисляемые из прибыли (дохода)	200	-	16
Чистая прибыль (убыток) (± 160 – 170 ± 180 ± 190 – 200)	210	65	134
Результат от переоценки долгосрочных активов, не включаемый в чистую прибыль (убыток)	220	724	977
Результат от прочих операций, не включаемый в чистую прибыль (убыток)	230	-	-
Совокупная прибыль (убыток) (± 210 ± 220 ± 230)	240	789	1 111
Базовая прибыль (убыток) на акцию	250	753	1 552
Разводненная прибыль (убыток) на акцию	260	-	-

Руководитель ________ (подпись) **И.Г. Мацук** (инициалы, фамилия)

Главный бухгалтер ________ (подпись) **В.Г. Сошников** (инициалы, фамилия)

31 декабря 2012

ОАО «Викко» УНП 300029572

Адрас рэдакцыі: 220030, Мінск, вул.Энгельса, 34а. Прыёмная: тэл. (017) 3286871. Тэл./факс рэкламнага аддзела: (017) 3286904, 3286906 nv@promedia.by http://www.nv-online.info http://twitter.com/narodnaya_volya

ISSN 2071-9647

9 772071 964000 13028

Падпісныя індэксы: 63222, 632222

Заснавальнік і галоўны рэдактар Іосіф Паўлавіч СЯРЭДЗІЧ

Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі сродку масавай інфармацыі №947 ад 6 студзеня 2010 г. выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь (пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі №224 ад 6 сакавіка 2000 г.). Надрукавана ў друкарні дзяржаўнага прадпрыемства «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛП №02330/0494179 ад 03.04.2009. Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Падпісана ў друк 8.04.2013 у 17.00. Аб'ём 4 друк. аркушы. Тыраж 27170 экз. Заказ №1536.